ΠΑΡΘΕΝΩΝ: ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ – ΜΕ ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΜΑΤΙΑ

Συλλογική συγγραφή (από τα μέλη του In Nomine Forum)

Ναός χτισμένος προς τιμήν της **Αθηνάς**, σε **δωρικό** ρυθμό. Σχεδιάστηκε και κτίστηκε από τους **Ικτίνο** και **Καλλικράτη**, ενώ τα αγάλματα πιθανώς δημιουργήθηκαν από τον **Φειδία** στα μέσα του 5ου αιώνος π.χ. Ο Παρθενώνας παρουσιάζει τέλεια αρμονικές αναλογίες μέχρι την παραμικρή του λεπτομέρεια.

Παρ'ότι είναι μεγαλύτερος από τους άλλους δωρικούς ναούς της εποχής του (με 8x17 κίονες, αντί για 6x13 που συνηθίζονταν τον 5ο αι. π.Χ.), οι αναλογίες του είναι αρμονικές και του προσδίδουν εκπληκτική ομοιογένεια μορφής, μνημειώδη μεγαλοπρέπεια και πρωτοφανή χάρη σε σύγκριση με τους πιο βαρείς δωρικούς προκατόχους του.

Ο Παρθενώνας χτίστηκε πάνω σε προηγούμενο ναό της Αθηνάς, ο οποίος καταστράφηκε από τους Πέρσες κατά τη διάρκεια των Περσικών πολέμων. Άρχισε να κτίζεται το 447 π.Χ. και οι οικοδομικές εργασίες τέλειωσαν μόλις σε εννιά χρόνια, δηλαδή το 438 π.Χ. Από το 438 ξεκίνησαν τα έργα διακόσμησης και τελείωσαν το 432 π.Χ. Ο Παρθενώνας διατήρησε τη μορφή του μέχρι τον 5ο αι. μ.Χ., οπότε μετατράπηκε σε ναό αφιερωμένο αρχικά στην Αγία Σοφία και αργότερα στην Παναγία, ενώ στα χρόνια της Τουρκοκρατίας έγινε τζαμί. Το 1687, κατά την πολιορκία της Ακρόπολης από τον Μοροζίνι, ο Παρθενώνας ανατινάχθηκε από μία βόμβα των Ενετών και μεγάλο μέρος του κατέρρευσε.

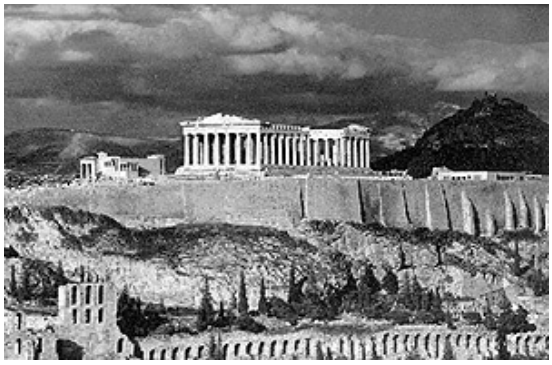

ΜΙΑ ΒΟΛΤΑ ΣΤΑ ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

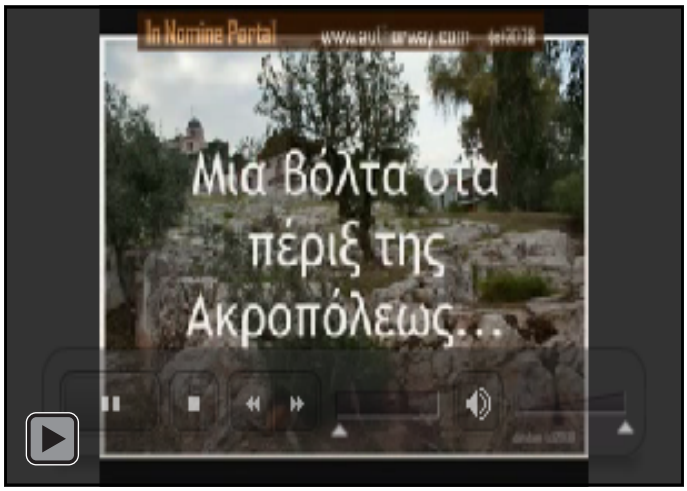

ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟ VIDEO: ΚΛΙΚ ΕΠΑΝΩ ΣΤΟ VIDEO ΓΙΑ ΝΑ ΑΡΧΙΣΕΙ

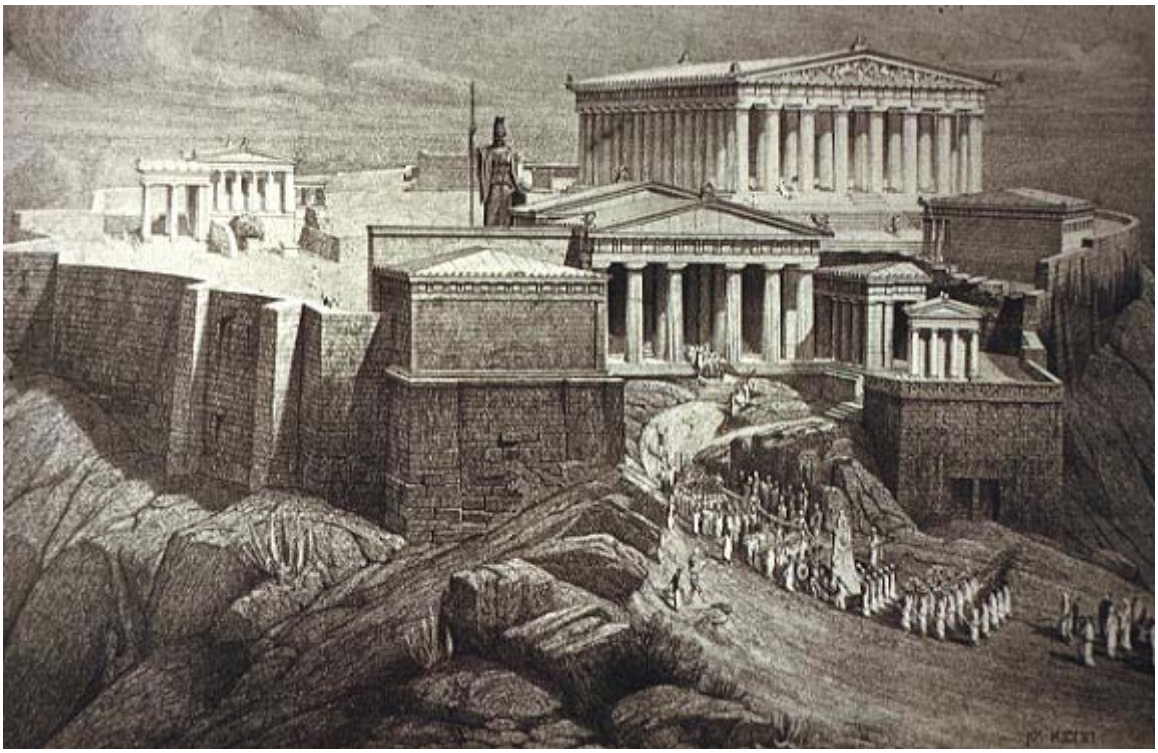

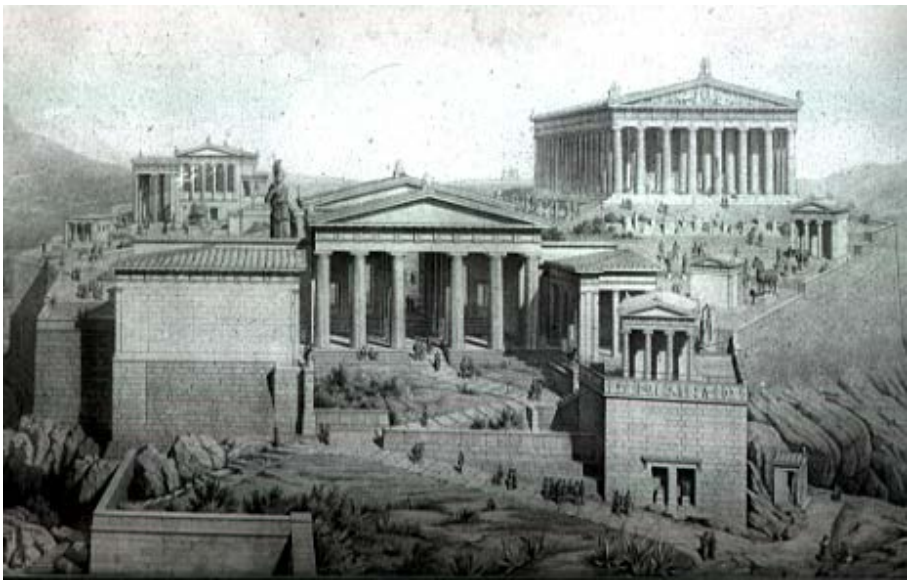

Ο **ΗΡΟΔΟΤΟΣ** ΑΝΑΦΕΡΕΙ ΟΤΙ ΠΕΡΙΠΟΥ ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΘΕΣΗ ΤΟΥ **ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ**, ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΟ ΔΥΟ ΝΑΟΙ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΘΕΑ ΑΘΗΝΑ. ΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΛΑΤΡΕΥΕΤΟ Η '**ΠΟΛΙΑΣ ΑΘΗΝΑ**' ΩΣ ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΘΕΟΤΗΣ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟ Η Π**ΑΡΘΕΝΟΣ ΠΡΟΜΑΧΟΣ ΑΘΗΝΑ**, ΜΕ ΠΡΟΤΕΤΑΜΕΝΟ ΔΟΡΥ ΚΑΙ ΑΣΠΙΔΑ.

Ο ΙΕΡΟΣ ΒΡΑΧΟΣ ΒΕΒΑΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΤΥΧΑΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗ. ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΓΕΩΜΑΓΝΗΤΙΚΟ ΚΟΜΒΟ, ΠΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟΝ ΝΑΟ ΤΟΝ ΚΑΘΙΣΤΟΥΣΕ **'ΑΟΡΝΟ'**. Ο **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ** ΑΝΑΦΕΡΕΙ ΣΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ: ''ΟΙ ΟΙΚΟΙ, ΟΙ ΚΑΘΙΕΡΩΜΕΝΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΩΝ ΘΕΩΝ, ΑΡΜΟΖΕΙ 'ΤΟΠΟΝ ΕΠΙΤΗΔΕΙΟΝ', ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΘΕΣΗ ΠΑΝΤΟΤΕ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟΥΣ'.

Ο **ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ** ΛΕΕΙ: ''ΚΑΙ ΕΚΕΙΝΟ ΠΟΥ ΑΠΟ ΟΛΟΥΣ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΤΟ ΑΓΙΩΤΑΤΟ, ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΑΓΑΛΜΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΣΤΗΝ ΤΩΡΑ ΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΗ ΑΚΡΟΠΟΛΗ, ΤΟΤΕ ΟΜΩΣ ΠΟΛΗ. ΛΕΝΕ ΓΙ' ΑΥΤΟ ΠΩΣ ΕΠΕΣΕ ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟ.'' ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΦΗΜΟ **'ΔΙΙΠΕΤΕΣ'** ΞΟΑΝΟ ΑΠΟ **ΕΛΙΑ** ΤΗΣ ΘΕΑΣ.

Οι ναοί που αναφέρει ο Ηρόδοτος είναι οι προγενέστεροι που κατεστράφησαν από τους **Πέρσες** και μιας και αναφέραμε τους Πέρσες να πούμε και για το χάλκινο άγαλμα δυτικά του **Ερεχθείου** που φτιάχτηκε με το ένα δέκατο από τα λάφυρα που πήραν οι Αθηναίοι από τους **Μήδους** κατά την ήττα των δεύτερων στο **Μαραθώνα**. Μάλιστα λεγόταν ότι η αιχμή του δόρατος και η περικεφαλαία της φαίνονταν μέχρι το **Σούνιο**, στη δε ασπίδα υπήρχε παράσταση με την μάχη **Λαπιθών** και **Κενταύρων**.

ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΑΜΕ ΤΟΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ ΤΟΥ, **ΙΚΤΙΝΟΥ** ΚΑΙ **ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ**, ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ''ΕΠΑΙΞΑΝ'' ΠΟΛΥ ΜΕ ΤΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΟΥ ΝΑΟΥ. ΚΑΜΙΑ ΓΡΑΜΜΗ ΟΥΤΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΘΕΤΕΣ, ΟΥΤΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΕΥΘΕΙΕΣ. ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ ΜΙΑ **ΚΑΜΠΥΛΟΤΗΤΑ**, ΠΟΥ ΔΙΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΝΤΥΠΩΣΗ ΠΩΣ ΑΥΤΟΣ Ο ΤΕΡΑΣΤΙΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΗΣ ΝΑΟΣ, ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΛΑΦΡΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΕΙΝΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟ ΠΑΡΑΣΥΡΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΙΚΕΣ ΜΑΣ ΨΥΧΕΣ ΣΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ.

Άγαλμα της Παλλάδας Αθηνάς

Ο Παυσανίας στα ''Αττικά'' του αναφέρει για το άγαλμα που έφτιαξε ο Φειδίας ότι στο μπροστά μέρος της περικεφαλαίας είχε εικόνα της Σφίγγας ενώ στα πλάγια παραστάσεις με γρύπες, επίσης στο στήθος είχε το κεφάλι της μέδουσας φτιαγμένο από ελεφαντόδοντο και πως το φίδι ήταν δίπλα στο δόρυ και όχι κάτω από την ασπίδα όπως φαίνεται σε αυτή την κατά τα άλλα πολύ ωραία αναπαράσταση.

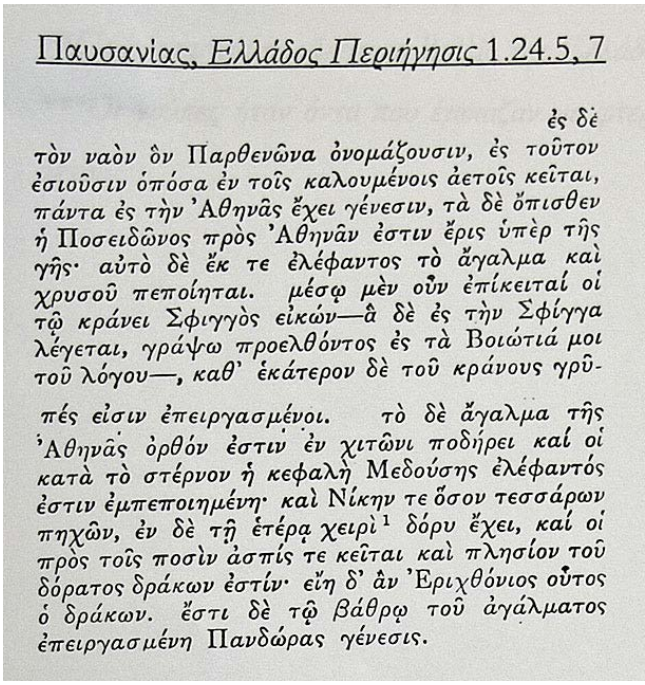

Παυσανίας, *Ελλάδος Περιήγησις* 1.24.5, 7

ἐς δὲ τὸν ναὸν ὃν Παρθενῶνα ὀνομάζουσιν, ἐς τοῦτον ἐσιοῦσιν ὁπόσα ἐν τοῖς καλουμένοις ἀετοῖς κεῖται, πάντα ἐς τὴν Ἀθηνᾶς ἔχει γένεσιν, τὰ δὲ ὄπισθεν ἡ Ποσειδῶνος πρὸς Ἀθηνᾶν ἐστιν ἔρις ὑπὲρ τῆς γῆς· αὐτὸ δὲ ἔκ τε ἐλέφαντος τὸ ἄγαλμα καὶ χρυσοῦ πεποίηται. μέσῳ μὲν οὖν ἐπίκειταί οἱ τῷ κράνει Σφιγγὸς εἰκών—ἃ δὲ ἐς τὴν Σφίγγα λέγεται, γράψω προελθόντος ἐς τὰ Βοιώτιά μοι τοῦ λόγου—, καθ᾽ ἑκάτερον δὲ τοῦ κράνους γρῦπές εἰσιν ἐπειργασμένοι. τὸ δὲ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς ὀρθόν ἐστιν ἐν χιτῶνι ποδήρει καί οἱ κατὰ τὸ στέρνον ἡ κεφαλὴ Μεδούσης ἐλέφαντός ἐστιν ἐμπεποιημένη· καὶ Νίκην τε ὅσον τεσσάρων πηχῶν, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ[1] δόρυ ἔχει, καί οἱ πρὸς τοῖς ποσὶν ἀσπίς τε κεῖται καὶ πλησίον τοῦ δόρατος δράκων ἐστίν· εἴη δ᾽ ἂν Ἐριχθόνιος οὗτος ὁ δράκων. ἔστι δὲ τῷ βάθρῳ τοῦ ἀγάλματος ἐπειργασμένη Πανδώρας γένεσις.

Το άγαλμα της Αθηνάς και ο "ιερόσυλος" Φειδίας

Τό λατρευτικό ἄγαλμα πού στήθηκε ἐντός του Παρθενῶνος (440-438 π.Χ), ἔργο τοῦ γλύπτη Φειδίου, εἶχε ὕψος 12 μέτρων. Ὁ σκελετός τοῦ ἦταν ἕνας τεράστιος ξύλινος ἱστός μπηγμένος στό ἔδαφος. Τά γυμνά μέρη τοῦ σώματος τῆς θεᾶς ἦταν καμωμένα ἀπό ἐλεφαντόδοντο, τό δέ ἔνδυμά της ἀπό χρυσό.

Τό χρυσάφι τοῦ ἀγάλματος ζύγιζε ἕναν περίπου **τόνο**. Μετά τήν ὁλοκλήρωση τοῦ ἀγάλματος, ὁ **Φειδίας** κατηγορήθηκε ὅτι εἶχε ὑπεξαιρέσει μέρος τοῦ χρυσοῦ πού τοῦ εἶχε δοθεῖ γιά τήν κατασκευή του. Μά ἐκεῖνος εἶχε ἤδη προνοήσει γνωρίζοντας τό ποιόν καί τόν φθόνο τῶν συντοπιτῶν του..

Εἶχε ζυγίσει τό χρυσάφι πού τοῦ παραδωσαν, τό ὁποῖο ἦταν 44 τάλαντα. Τό χρυσάφι στό ἄγαλμα τό εἶχε τοποθετήσει μέ τέτοιον τρόπο, ὥστε νά ξεκολλάει εὔκολα καί νά μπαίνει ξανά στή θέση του. Στή δίκη στήν ὁποία ὑπεβλήθη ἀπαίτησε νά βγάλουν τό χρυσάφι καί νά τό ζυγίσουν, κάτι πού ἔγινε δεκτόν.

Καί τό βάρος τοῦ ἦταν ἀκριβῶς τό ἴδιο, δηλαδή 44 τάλαντα.

Ὁ Φειδίας ἀθωώθηκε. Ἀλλά, καί πάλι, **δέν** ἡσύχασε...

Τόν κατηγόρησαν γιά ἱεροσυλία, ἐπειδή **ἔδωσε στούς δύο πολεμιστές τῆς ἀσπίδας τῆς Ἀθηνᾶς, τή μορφή του καί τή μορφή τοῦ Περικλῆ**. Ἡ ποινή τοῦ θανάτου αἰωρεῖτο ἄνωθέν της κεφαλῆς του, ἀλλά κατάφερε νά **δραπετεύσει** καί ἔφυγε γιά τήν Ὀλυμπία, ὅπου μαζί μέ τούς δύο ἀχώριστους βοηθούς τοῦ ἐφτίαξε ἕνα καινούργιο ἀριστούργημα, τό γιγάντιο χρυσελεφάντινο ἄγαλμα τοῦ Δία.

Τό 295 π.Χ. ὁ τύραννος **Λάχαρης**, διορισμένος ἀπό τόν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Κάσσανδρο ὡς τοποτηρητής τῆς Ἀθήνας, ἀφαίρεσε τά χρυσά τμήματα τοῦ ἀγάλματος προκειμένου νά «ἐκπορήση χρημάτων» (δήλ. γιά τήν κοπή νομίσματος), τά τμήματα αὐτά ἀποκαταστάθηκαν σύντομα (πολύ πιθανόν τό 290 π.Χ.), ἀφοῦ χύθηκαν μέσα στά ἴδια καλούπια μέ τά πρωτότυπα.

Τόν 5ο αἰ. μ.Χ. ἡ χρυσελεφάντινη Ἀθηνᾶ μεταφέρθηκε ἀπό τούς χριστιανούς στήν Κωνσταντινούπολη.

Ἔκτοτε χάνονται τά ἴχνη της. Φαίνεται ὅτι βάθρο τοῦ ἀγάλματος δέχτηκε κάποια στιγμή ριζικές ἐπισκευές, κατά πάσα πιθανότητα μετά ἀπό μεγάλη πυρκαγιά. Δέν ἀποκλείεται καί τό ἴδιο τό ἄγαλμα νά ὑπέστη σοβαρές ζημιές ἤ ἀκόμη καί νά καταστράφηκε ὁλοσχερῶς, παραμένει ὅμως ἄγνωστο ἄν – σέ περίπτωση πού ὄντως καταστράφηκε τό φειδιακό πρωτότυπο – κατασκευάστηκε ἄλλο πρός ἀντικατάστασή του.

Δεδομένου ὅτι τό πρωτότυπο ἔργο ἔχει πλέον χαθεῖ, εἴμαστε σέ θέση νά σχηματίσουμε μία εἰκόνα – ἔστω καί ἀμυδρή – γι' αὐτό μέ βάση τά ὑπάρχοντα ἀντίγραφα (πρωτίστως αὐτό τοῦ **Βαρβακείου**) καί τίς περιγραφές τοῦ **Παυσανίου** καί τοῦ **Πλινίου**.

ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΞΑΝΑΡΧΟΝΤΑΙ

Όλοι έχουμε συνηθίσει την Ακρόπολη με κολώνες. Χωρίς χρώματα και χωρίς ότι άλλο... Βλέποντας τις εικόνες του Παρθενώνα, έκανα μία άλλη "φωτογραφική" έρευνα. Μία Ακρόπολη, υπό **ξενική κατοχή**.

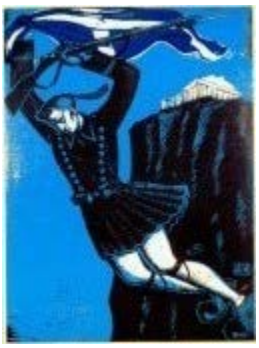

Δέ δίνω λέξες παρηγόρια,
δίνω μαχαίρι σ' ὁλονούς
καθώς τό μπήγω μές στό χῶμα
γίνεται φῶς, γίνεται νοῦς.

Κώστας Βάρναλης

Κ. ΚΟΥΚΙΔΗΣ: ΕΝΑΣ ΗΡΩΑΣ

Σέ ἀντίθεση μέ κάποιες ὑπερβολικές ἱστοριοῦλες περί κατεβάσματος τῆς Γερμανικῆς Σημαίας ἀπό τήν Ἀκρόπολη, ἀπό κάποιους ἀριστερίζοντες ἀντιστασιακούς, ὁ **Κ. Κουκίδης**, ὑπῆρξε καί πέθανε σάν Ἕλληνας. Ποιός εἶναι ὁ Κ. **Κουκίδης**; Ἀντιγράφουμε ἀπό τήν ἐφημερίδα "**Η Φωνή τῆς Λάκκας Σουλίου**" (Ὀκτώβριος 2002):

"Ἦταν 27 τοῦ Ἀπρίλη 1941. Οἱ Γερμανοί μπαίνουν στήν Ἀθήνα. Μία ἀπ' τίς πρῶτες τους δουλειές ἦταν ν' ἀνεβοῦν στόν **Ἱερό Βράχο τῆς Ἀκρόπολης**, νά κατεβάσουν τό σύμβολό μας, τή σημαία μας καί νά ὑψώσουν τή δική τους. Φρουρός καί παραστάτης τῆς σημαίας μᾶς ἕνας εἰκοσάχρονος ἀπό τόν Πόντο, πού τό αἷμα τοῦ ἔβραζε, ἡ καρδιά τοῦ φλεγόταν κι ἡ ψυχή τοῦ πέταγε, φτερουγίζοντας ἀετίσια, πάνω στίς δοξασμένες σελίδες τῆς χιλιοδοξασμένης Ἱστορίας μας…

...Ὁ Γερμανός ἀξιωματικός διατάζει τό στρατιώτη μας νά ὑποστείλει τήν γαλανόλευκη κι ἐκεῖνος ἀπαντᾶ αὐστηρά καί μονολεκτικά, ΟΧΙ. Ἐκστατικοί στέκονται καί κοιτάζουν, μία τό παλικάρι καί μία τή σημαία μας, οἱ παριστάμενοι Γερμανοί στρατιῶτες. Μέ σεβασμό κατεβάζουν ἀπ' τόν ἱστό τήν Ἑλληνική Σημαία, τή διπλώνουν προσεκτικά καί τήν τοποθετοῦν στά χέρια τοῦ φρουροῦ της. Ἐκεῖνος ἀκούει μέσα τοῦ μυριάδες φωνές νά ἀπαγγέλλουν τόν τιμημένο ὅρκο "Οὐ καταισχυνῶ σύμβολα τά ἱερά"... Σάν ἀστραπές περνοῦν, ἀπ' τό μυαλό τοῦ ἄξιου παλικαριοῦ, οἱ θυσίες τῶν προγόνων μας. Βλέπει τόν Λεωνίδα ν' ἀναφωνεῖ τό "Μολῶν λαβέ", τόν Ρήγα στή φυλακή νά τραγουδᾶ τόν Θούριο, τίς Σουλιώτισσες νά χορεύουν τό "ἔχε γεια καημένε κόσμε...", τούς φαντάρους στή Βόρεια Ἤπειρο νά φωνάζουν "Ἀέρααα".

Μία κίνηση, **ὁ Κώστας ΚΟΥΚΙΔΗΣ (αὐτό ἦταν τό ὄνομα τοῦ παλικαριοῦ) ξεδιπλώνει τό ἱερό πανί, τυλίγει τό σῶμα τοῦ μ' αὐτό κι ἀγέρωχα, σταθερά κι ἀποφασιστικά κάνει δεκατέσσερα βήματα μπροστά. Τό δέκατο πέμπτο ἦταν στό κενό.** Ἄπλωσε τά χέρια του, σάν τό ἀϊτόπουλο τά φτερά του καί πέταξε στήν ἀθανασία...

...Κανένας δέν ἀνέφερε τό ὄνομα τοῦ φαντάρου, σκοποῦ τῆς Ἀκρόπολης τό πρωινό ἐκεῖνο τῆς 27ης Ἀπριλίου 1941. Κανένας δέν σκέφτηκε ν' ἀνέβει ἐκεῖ, στήν ἀνατολική πλευρά τῆς Ἀκρόπολης, οὔτε στρατιωτικός, οὔτε πολιτικός καί νά κάνει ἕνα πνευματικό μνημόσυνο στόν ἥρωα φαντάρο τῆς φρουρᾶς ἐκείνης. Ἀποῦσα καί ἡ Ἐκκλησία. Βλέπετε, εἶναι δύσκολο νά φτάσει κανείς τό ὕψος τοῦ πατριάρχη Χρύσανθου. Χρειάζεται νά 'χει μεγάλη ψυχή καί γενναία καρδιά. Οὔτε οἱ τοπικές Ἀρχές μπόρεσαν νά σκεφτοῦν, νά δώσουν σ' ἕνα μικρό δρομάκι τῆς Πλάκας τ' ὄνομά του. Ἐμεῖς οἱ λίγοι, οἱ ταπεινοί, ἥρωα **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΕ ΚΟΥΚΙΔΗ** σοῦ ὑποσχόμαστε νά κρατήσουμε τή μνήμη σου ΑΙΩΝΙΑ."

27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1941
ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΕΙΣΟΔΟΥ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ
ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ
Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΚΙΔΗΣ ΦΡΟΥΡΟΣ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΗΜΑΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ
ΑΡΝΟΥΜΕΝΟΣ ΝΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΕΠΕΣΕ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΙΕΡΟ ΒΡΑΧΟ ΤΥΛΙΓΜΕΝΟΣ ΣΕ ΑΥΤΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΣ
ΤΟΥ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΑΚΟΥ ΑΓΩΝΑ
ΣΤΗΛΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟ
ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΕΠΙ ΔΗΜΑΡΧΙΑΣ
ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ
ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ
ΤΟ ΕΤΟΣ 2000

Γεώργιος Δροσίνης

Γεώργιος Καραϊσκάκης, πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως

Ἀπό: Ὁ Μπάρμπα Δῆμος, Διηγήσεις Ἀγωνιστοῦ, Ἐκδ. Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων, Ἀθῆναι 1964.

Ὁ Καραϊσκάκης κατήγετο ἀπὸ τὴν Σκουληκαριάν, χωρίον τῆς Ἄρτας, καὶ ἐγεννήθη εἰς τὰ 1782. Πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως ὑπηρέτησε καὶ αὐτὸς τὸν Ἀλῆ πασᾶν ἔπειτα ἐνώθηκε μὲ τοὺς κλέφτας. Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐπαναστάσεως δὲν ἐφάνηκε πολὺ πρόθυμος νὰ πολεμήσῃ, κατόπιν ὅμως ἄρχισε ν᾽ ἀγωνίζεται μετὰ τῶν ἄλλων ἀρχηγῶν τῆς Ρούμελης πρὸς σωτηρίαν τοῦ Μεσολογγίου. Ἀλλὰ μόνον κατὰ τὰ τέλη τῆς Ἐπαναστάσεως ὑψώνεται ἔξαφνα καὶ γιγαντώνεται καὶ κάμνει ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο τὰ κατορθώματα ἐκεῖνα ποὺ τὸν ἐδόξασαν.

Ὁ Καραϊσκάκης ἦτον ὡς πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν καθ᾽ ὅλα ἀντίθετος τοῦ Κολοκοτρώνη: μικρόσωμος, ἀδύνατος, ὠχρὸς καὶ φιλάσθενος. Εἶχεν ὅμως εὐκίνητον τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα, καὶ οἱ ζωηροὶ ὀφθαλμοί του ἐφώτιζαν τὴν σκοτεινὴν καὶ μελαγχολικὴν φυσιογνωμίαν του. Τὸ πρόσωπόν του σπανίως ἔμενεν ἥσυχον· πάντοτε σχεδὸν ἐταράσσετο ἀπὸ σπασμοὺς ἀνησυχίας καὶ ἀνυπομονησίας. Ἐστερεῖτο τῆς εὐγλωττίας τοῦ Κολοκοτρώνη, ἀλλ᾽ ὅταν ὡμιλοῦσεν, εἶχεν εὐφυΐαν καὶ ἑτοιμότητα πολλὴν εἰς τοὺς λόγους.

Ὅταν ἡ Κυβέρνησις τὸν διώρισε γενικὸν διοικητὴν τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τὸν Ἰούλιον τοῦ 1826, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Ναύπλιον διὰ νὰ λάβῃ τὸν διορισμόν του, ὁ Ὑδραῖος Μπουντούρης τοῦ εἶπεν:

- Ἕως τώρα, Καραϊσκάκη, δὲν ἔκαμες τὸ καθῆκόν σου πρὸς τὴν πατρίδα· ὁ Θεὸς νὰ σὲ φωτίση εἰς τὸ μέλλον.

Τότε ὁ Ρουμελιώτης ἀρχηγὸς ἀπήντησε μὲ εἰλικρίνειαν:

- Δὲν τὸ ἀρνοῦμαι πὼς ὅταν θέλω γίνομαι ἄγγελος καὶ ὅταν θέλω διάβολος. Εἰς τὸ ἑξῆς ἀποφάσισα νὰ γίνω ἄγγελος.

Καὶ ἔγινεν, ἀληθινὰ ἄγγελος, ὁ καλὸς ἄγγελος τῆς πατρίδος. Αὐτὸς ἔδωκε ζωὴν εἰς τὴν ἀδυνατισμένην Ἐπανάστασιν καὶ κατεσύντριψε τοὺς Τούρκους εἰς τὴν Ἀράχοβαν, εἰς τὸ Δίστομον, εἰς τὸ Κερατσίνι. Τόσον φοβερὸν εἶχε γίνη τὸ ὄνομά του μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν, ὥστε κατήντησε νὰ λέγουν ὡς παροιμίαν:

- Τί φεύγεις σὰν νὰ σὲ κυνηγᾶ ὁ Καραϊσκάκης!

Καὶ ὡμολογοῦσαν τὴν ἀξίαν του οἱ Τοῦρκοι:

- Ἐμεῖς ἔχομεν τὸν Κιουταχῆ καὶ οἱ Ἕλληνες τὸν Καραϊσκάκην· δυὸ λεοντάρια πολεμοῦν τὸ ἕνα νὰ φάγῃ τὸ ἄλλο.

Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι τὰ δύο αὐτὰ λεοντάρια εὑρέθηκαν ἀντιμέτωπα μίαν φορὰν καὶ συνομίλησαν ἐκ τοῦ πλησίον. Τοῦτο συνέβη τὸν Αὔγουστον τοῦ 1826 μέσα εἰς τὴν γαλλικὴν ναυαρχίδα, ἀγκυροβολημένην κοντὰ εἰς τὸν Πειραιᾶ. Ὁ Καραϊσκάκης ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Γάλλον ναύαρχον, ἐνῷ συγχρόνως ἦτον εἰς τὴν ναυαρχίδα πρὸς ἐπίσκεψιν ὁ Κιουταχῆς. Ὁ Γάλλος ἐταράχθηκε φυσικὰ καὶ ἀνησύχησεν, ἀλλ᾽ οἱ δυὸ θανάσιμοι ἐχθροὶ ἐφέρθηκαν μὲ πολλὴν ἡσυχίαν καὶ ἀξιοπρέπειαν. Ὁ Καραϊσκάκης ἔλεγεν ἔπειτα ὅτι ἐξιππάσθηκεν ἅμα ἀντίκρυσε τὸν Κιουταχῆν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ἐπίσης ἐξαφνίσθηκεν. Ὁ Ρουμελιώτης ἀρχηγὸς ἅμα εἰσῆλθεν ἐχαιρέτισε τὸν Τοῦρκον πασᾶν κατὰ τὴν τουρκικὴν συνήθειαν, δηλαδὴ ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὰ χείλη καὶ εἰς τὸ μέτωπον καὶ ἐκεῖνος τὸν ἀντεχαιρέτισε μὲ ὑπερηφάνειαν.

Πρῶτος ἄρχισε τὴν ὁμιλίαν ὁ Κιουταχῆς εἰς ἀλβανικὴν γλῶσσαν καὶ εἶπε:

- Τί γίνεσαι, Καραϊσκάκη; Σ᾽ ἐπρόσμενα νὰ ἔλθῃς εἰς τὰ Βιτώλια νὰ μὲ προσκυνήσῃς καὶ νὰ σοῦ

δώσω ὅλα τὰ βιλαέτια ἀπὸ τὴν Ἀθήνα ἕως τὴν Ἄρταν.

- Ἐγώ νὰ σὲ προσκυνήσω; ἀποκρίθηκε ὁ Καραϊσκάκης μὲ ἡσυχίαν. Ἂν εἶσαι διοικητὴς τῆς Ρούμελης ἐσύ, εἶμαι κ᾽ ἐγὼ διοικητὴς τῆς Ρούμελης, καὶ ἂν ἤξευρεν ἡ Κυβέρνησίς μου πὼς μιλοῦμε τώρα μαζί, μ᾽ ἐκρεμνοῦσε κ᾽ ἐμένα καὶ δεκαπέντε χιλιάδες στρατεύματα ποὺ ἔχω εἰς τὴν Ἐλευσῖνα.

Ὁ Κιουταχῆς ἐρωτᾷ μὲ ἀπορίαν:

- Καὶ πῶς ἠμπορεῖ νὰ σὲ κρεμάσῃ;

Καὶ ὁ Καραϊσκάκης ἀποκρίνεται:

- Μήπως δὲν σὲ κρεμνᾷ ὁ Σουλτάνος, ὅταν θέλῃ - ναὶ ἢ ὄχι;

- Βέβαια, γιατὶ τὸν ἔχω βασιλέα.

- Μὲ κρεμνᾶ λοιπὸν κ᾽ ἐμένα ἡ Κυβέρνησις, γιατὶ τὴν ἔχω βασίλισσαν.

Καὶ ἡ ὁμιλία ἔμεινεν ἕως ἐδῶ· ὁ Κιουταχῆς ἐσηκώθηκε πρῶτος καὶ ἔφυγεν ἀπὸ τὸ γαλλικὸν πλοῖον.

Ἀφοῦ ἔπεσε τὸ Μεσολόγγι καὶ μαζί του σύσσωμος ἡ Ἐπανάστασις τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος, ὁ Κιουταχῆς ἐκίνησε πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ἐνώθηκεν εἰς τὰς Θήβας μὲ τὸν Ὀμὲρ Βρυώνη καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν Ἀττικὴν πρὸ τοῦ θέρους τοῦ 1826.

Οἱ Ἀθηναῖοι, χωρικοὶ ἐπροσκύνησαν καὶ ὁ ἀρχηγὸς Γούρας ἐκλείσθηκε εἰς τὴν Ἀκρόπολιν μὲ 400 μισθωτούς. Εἶχεν ὅμως πλῆθος ζωοτροφιῶν καὶ δεκαεπτὰ κανόνια ἐπάνω εἰς τὰ τείχη. Τὴν πόλιν ἐδοκίμασε νὰ ὑπερασπίση ἓν μικρὸν σῶμα, ἀλλ᾽ ὅταν ὁ Κιουταχῆς, ὥρμησε κατ᾽ αὐτῶν, οἱ ὀλίγοι ὑπερασπισταὶ ἀναγκάσθηκαν νὰ καταφύγουν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ αἱ Ἀθῆναι ἔμειναν εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων.

Ἅμα ἔγινε γνωστὴ ἡ εἰσβολὴ τοῦ Κιουταχῆ, συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν Ἐλευσῖνα στρατεύματα ἑλληνικὰ ἄτακτα ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην καὶ τακτικά, ὑπό τὸν φιλέλληνα Γάλλον συνταγματάρχην Φαβιέρον. Εἰς τὰς 8 Αὐγούστου ἔγινε μάχη εἰς τὸ Χαϊδάρι, ἡ ὁποία ἀπέβη ὑπὲρ τῶν πολυαρίθμων Τούρκων. Οἱ Ἕλληνες τότε ὑπεχώρησαν καὶ ὁ Κιουταχῆς ἔζωσε στενῶς τὴν Ἀκρόπολιν. Τὴν 1 Ὀκτωβρίου ἐφονεύθη ὁ ἀρχηγὸς Γούρας καὶ ἀνέλαβαν τὴν ἀρχηγίαν ἡ ἀνδρεία σύζυγός του καὶ ὁ Ἀθηναῖος ὁπλαρχηγὸς Μακρυγιάννης.

Τότε ὁ Καραϊσκάκης συνέλαβε τὸ μέγα πολεμικόν του σχέδιον: διὰ νὰ καταστρέψη τὸν Κιουταχῆν, νὰ τοῦ ἀποκόψη τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας. Μὲ πόσην στρατηγικὴν τέχνην ἄρχισε νὰ ἐκτελῇ τὸ σχέδιον αὐτό, ἀποδεικνύουν αἱ νίκαι τῆς Ἀράχοβας καὶ τοῦ Διστόμου.

Ἐν τούτοις ἐξακολουθεῖ, ἡ πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως καί, ἐπειδὴ οἱ πολιορκούμενοι εἶχαν ἀνάγκην πολεμοφοδίων, ὁ Φαβιέρος ἐπὶ κεφαλῆς 650 τακτικῶν στρατιωτικῶν φορτωμένων πυρίτιδα καὶ σφαίρας ἀνέλαβε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.

Ὁ Γάλλος συνταγματάρχης ἐξετέλεσε ἐπιτυχῶς τὸ παράτολμον σχέδιόν του τὴν τελευταίαν νύκτα τοῦ Νοεμβρίου. Ἐπέρασε μέσα ἀπὸ τὸ τουρκικὸν στρατόπεδον καὶ ἀνέβη εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου εἶναι τὸ θέατρον τοῦ Ἡρώδου.

Ὁ Φαβιέρος σκοπὸν εἶχε ν᾽ ἀφήσῃ εἰς τοὺς πολιορκημένους τὰ πολεμοφόδια ποὺ ἔφερε, καὶ νὰ καταβῇ πάλιν ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν καθὼς ἀνέβηκε. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔγινε καὶ ἀναγκάσθηκε νὰ μείνῃ καὶ αὐτὸς κλεισμένος. Κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον, ὅ,τι καλόν, ἔκαμεν ἐχάθηκεν. Εἰς τὴν πολυάριθμον φρουρὰν προσετέθησαν καὶ οἱ στρατιῶται του καὶ ἐξωδεύοντο ταχύτερα τὰ τρόφιμα τοῦ φρουρίου.

Εἰς τὴν ἀθλίαν αὐτὴν κατάστασιν ἦσαν τὰ πράγματα, ὅταν μᾶς ἦλθαν δύο ξένοι, δύο Ἄγγλοι, ὁ στρατηγὸς Τζὼρτζ καὶ ὁ λόρδος Κόχραν.

Ἡ κυβέρνησις ἐνόμισεν ὅτι αὐτοὶ οἱ δύο θὰ μᾶς σώσουν καὶ διώρισε τὸν πρῶτον ἀρχιστράτηγον καὶ τὸν δεύτερον ἀρχηγὸν τοῦ στόλου.

Ὁ Καραϊσκάκης, ἂν καὶ τὸν ἔβαλαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς ξένων ἀρχηγῶν, δὲν ἔδειξε καθόλου ὅτι προσεβλήθη, ἀλλὰ ἡμεῖς ὅλοι οἱ στρατιῶται του τὸ ἐπήραμεν κατάκαρδα. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἠμπορεῖ νὰ ἦσαν λαμπροὶ εἰς τὴν πατρίδα των καὶ

νὰ εἶχαν ἀγάπην πρὸς τὴν Ἑλλάδα, μᾶς ἔβλαψαν ὅμως χωρὶς νὰ τὸ θέλουν. Ὁ Καραϊσκάκης τὰ προεῖδε καὶ εἶπε:

- Βλέπω πὼς κακὰ θὰ πᾶμε μὲ τούτους τοὺς Φράγκους· φοβοῦμαι πὼς θὰ μᾶς καταστρέψουν μὲ τὴ βία τους.

Καὶ ἀληθινά· ἐνῷ ὁ Ρουμελιώτης στρατηγός, ποὺ ἤξευρε πολὺ καλὰ τὸν τόπον καὶ εἶχεν ἀπὸ τὴν φύσιν νοῦν στρατηγικόν, ἤθελεν ὅλα νὰ γίνωνται τακτικὰ καὶ συλλογισμένα, ὁ Κόχραν ἐβιάζετο καὶ καλὰ νὰ γευματίσῃ ἐπάνω εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ ἔδιδεν ἀμοιβὴν δύο χιλιάδας τάλληρα εἰς ἐκεῖνον, ποὺ θὰ ἔστηνε τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν εἰς τὸ ἀέτωμα τοῦ Παρθενῶνος. Καὶ ὁ Καραϊσκάκης ἀναγκάσθηκε νὰ ἐνδώσῃ διότι συγχρόνως οἱ πολιορκημένοι ἔστελλαν μηνύματα, ὅτι δὲν ἔχουν δυνάμεις διὰ ν᾽ ἀνθέξουν ἐπὶ πολύ.

Ὁ Καραϊσκάκης ἦτον στρατοπεδευμένος εἰς τὸ Κερατσίνι, καὶ τὰ ἄλλα ἑλληνικὰ στρατεύματα ἦσαν εἰς τὸ Φάληρον. Εἰς τὰς 13 Ἀπριλίου ἔγινεν ἡ πρώτη ἐπίθεσις κατὰ τῶν πολιορκητῶν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη· ἐβοηθοῦσε καὶ ὁ ἑλληνικὸς στόλος ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Ἡ ἐπίθεσις ἐπέτυχε, πολλὰ τουρκικὰ ὀχυρώματα ἐκυριεύθησαν, τὰ δύο ἑλληνικὰ σώματα ἐνώθηκαν καὶ 300 Ἀλβανοὶ ἀπεμονωμένοι ἐκλείσθησαν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. Ὁ Καραϊσκάκης ἔστησε τὴν σκηνήν του εἰς τὸν Πειραιᾶ, πλησίον τῆς παραλίας.

Ὁ Κόχραν ἤθελε νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν ἐπίθεσιν· ὁ Καραϊσκάκης ἔλεγε νὰ παύσουν τὸν ἀγῶνα πρὸς τὸ παρὸν καὶ νὰ μὴν προχωρήσουν πρὶν παραδοθοῦν οἱ ἐντὸς τοῦ μοναστηρίου Ἀλβανοί, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχαν οὔτε νερόν οὔτε πυρίτιδα. Τότε ἄρχισε κανονοβολισμὸς κατὰ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ μετ᾽ ὀλίγον, τὸ μοναστήριον μετεβλήθη εἰς ἐρείπια. Οἱ Ἀλβανοὶ κατέφυγαν εἰς τὰ θολωτὰ ὑπόγεια καὶ ἐπολεμοῦσαν ἀπ᾽ ἐκεῖ. Ἐστείλαμεν νὰ προτείνωμεν παράδοσιν καὶ ἐκεῖνοι ἐφόνευσαν τὸν ἀπεσταλμένον. Αὐτὴ ἡ ἀπιστία μᾶς παρώργισε καὶ ὁ Καραϊσκάκης δέν ἤθελε πλέον νὰ ἔλθῃ εἰς καμμίαν συμφωνίαν μαζί των. Ἤθελε νὰ τοὺς ἀφησῃ νὰ τελειώσουν τὰ πολεμεφόδιά των, νὰ δαμασθοῦν ἀπὸ τὴν δίψαν καὶ τότε νὰ παραδοθοῦν χωρὶς ὅρους.

Ἀλλ᾽ ὁ Κόχραν ἐβιάζετο καὶ ἐφοβέριζεν ὅτι θά φύγῃ. Τί νὰ γίνῃ λοιπὸν;

Ἐσυμφωνήθη μὲ τοὺς Ἀλβανοὺς νὰ ἐξέλθουν ἔνοπλοι καὶ νὰ ὁδηγηθοῦν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Κιουταχῆ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Καραϊσκάκην. Ὅταν τὸ ἔμαθαν αὐτὸ οἱ στρατιῶται ἐξαγριώθηκαν. Ἐνῷ ἐλογάριαζαν ὅτι θὰ μοιρασθοῦν τὰ πλούσια ὅπλα τῶν Ἀλβανῶν, τὰ ἔχαναν τώρα μέσα ἀπό τὰ χέρια των. Ἐσυνάχθησαν ὅλοι γύρω εἰς τὸ μοναστήριον καὶ ἐπρόσμεναν τὴν ἔξοδον τῶν ἐχθρῶν. Ὁ Καραϊσκάκης παρετήρησε τὴν ἔξαψιν τῶν στρατιωτῶν του καὶ ἐπροσπάθησε μὲ τὰ πειστικώτερα λόγια του νὰ τοὺς ἡσυχάσῃ. Δὲν τὸ κατώρθωσεν ὅμως.

Οἱ Ἀλβανοὶ ἄρχισαν νὰ ἐξέρχωνται ἐκ τοῦ μοναστηρίου· ἐμπρὸς ἐπήγαινεν ὁ Καραϊσκάκης, εἰς τὸ μέσον δύο τρεῖς Ἕλληνες ὁπλαρχηγοί, ὡς ὅμηροι. Ἀπὸ τὸ ἕν μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἦσαν συναγμένοι οἱ Ἕλληνες στρατιῶται, ὠργισμένοι, ἀλλὰ ἥσυχοι. Ἔξαφνα ἕνας ἀπὸ τοὺς στρατιώτας βλέπει εἰς τὴν μέσην ἑνὸς Ἀλβανοῦ λαμπρὸν γιαταγάνι καὶ ἀπλώνει νὰ τὸ πάρῃ. Ὁ Ἀλβανὸς χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν τὸν πιστολίζει. Τότε ὅλοι οἱ στρατιῶται ἀρχίζουν φοβερὸν ἐκ τοῦ πλησίον τουφεκισμὸν κατὰ τῶν Ἀλβανῶν. Οἱ ἀρχηγοὶ προσπαθοῦν νὰ τοὺς ἐμποδίσουν μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς των· ὁ ἴδιος ὁ Καραϊσκάκης, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι τίποτε δὲν κατορθώνει, ἐγύρισε τὸ στῆθος καὶ ἐφώναξε πρὸς τοὺς Ἀλβανούς:

- Σκοτῶστε με καθὼς σᾶς σκοτώνω!

Διακόσιοι ἑβδομήντα ἐξῆλθαν ἀπὸ τὸ μοναστήριον καὶ μόνον ἑβδομήντα ἔφθασαν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Κιουταχῆ.

Ὁ Καραϊσκάκης ἔγινεν ἔξω φρενῶν ἀπὸ τὸν θυμὸν καὶ τὴν λύπην του. Μίαν στιγμὴν μάλιστα ἔφθασεν εἰς τόσον παροξυσμόν, ὥστε εἶπεν ὅτι θὰ φύγῃ, διότι δὲν ἐννοεῖ πλέον νὰ διοικῇ στρατιώτας ἐπίορκους καὶ ἀπίστους.

Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ἔπταιαν οἱ στρατιῶται, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον οἱ ἀσυλλόγιστοι Φράγκοι ἀρχηγοί. Ὁ Θεὸς μ᾽ ἐφύλαξε καὶ δὲν ἔλαβα καθόλου μέρος εἰς τὴν ἀπιστίαν αὐτήν, δὲν αἱμάτωσα τὰ χέρια μου!

Ὁ Καραϊσκάκης ἡσύχασε ὀλίγον ἐπὶ τέλους, ἀφοῦ οἱ ἄλλοι ἀρχηγοὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ μείνῃ καὶ νὰ μὴν ἀφήσῃ τὴν πατρίδα του ἴσα-ἴσα εἰς τὴν κακὴν αὐτὴν ὥραν. Ἀποφάσισε λοιπὸν νὰ κάμῃ ἀνακρίσεις διὰ νὰ εὕρῃ τοὺς πρωταιτίους καὶ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ παραδειγματικῶς. Ἔξαφνα λαμβάνει ἔγγραφον ἀπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον Τζώρζ. Διεμαρτύρετο διὰ τὴν πρᾶξιν καὶ ἐφαίνετο ὡσὰν νὰ ἐθεωροῦσεν αἴτιον τὸν Καραϊσκάκην. Τότε ἄναψε πάλιν ἀπὸ θυμόν, ἐκτύπησε τὸ πόδι καὶ ἐφώναξεν:

- Από τὴν γολέτταν του λοιπὸν κάθεται καὶ βλέπει τὸν πόλεμον καὶ στέλλει ἔπειτα διαμαρτυρήσεις καὶ ἡμᾶς ποὺ ἔχομεν νὰ κάνωμεν μὲ χίλιους διαβόλους!

Διὰ νὰ μὴν φέρῃ ὅμως διχόνοιαν ἐκατάπιε πάλιν τὴν δικαίαν ὀργήν του καὶ ἐσυμφώνησε μὲ τοὺς Ἄγγλους ἀρχηγοὺς εἰς τὰς 23 Ἀπριλίου νὰ γίνῃ ἡ γενικὴ ἐπίθεσις κατὰ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Κιουταχῆ. Ἀλλ᾽ αἱ τόσαι ἠθικαὶ ταραχαὶ καὶ οἱ σωματικοὶ πόνοι ἐνήργησαν βλαβερῶς ἐπὶ τῆς ὑγείας του καὶ εἰς τὰς 22 κατελήφθη ἀπὸ πυρετὸν καὶ ἔμεινεν ἐξαπλωμένος εἰς τὴν σκηνήν του.

Ἐνῷ ὅμως ὅλα εἶχαν ἑτοιμασθῇ διὰ τὴν ἐπίθεσιν τῆς ἑπομένης ἡμέρας, ἔξαφνα ἀκούονται τουφεκισμοὶ καὶ μετ᾽ ὀλίγον ἡ μάχη γενικεύεται. Τὴν πρώτην αἰτίαν ἔδωκαν Κρῆτες στρατιῶται μεθυσμένοι. Αὐτοὶ ἐπετέθησαν ἀσυλλόγιστα ἐναντίον ἑνὸς τουρκικοῦ ὀχυρώματος. Ὁ Καραϊσκάκης ἐξυπνᾶ ἀπὸ τὸν κρότον τῆς συμπλοκῆς, βλέπει τὴν γενικὴν σύγχυσιν καὶ μ᾽ ὅλον τὸν πυρετόν του ἱππεύει ἄοπλος, ἁρπάζει ἑνὸς στρατιώτου τὸ γιαταγάνι καὶ ρίπτεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

Ἡ παρουσία του δίδει εἰς ὅλους δύναμιν καὶ θάρρος καὶ οἱ Τοῦρκοι ἀπωθοῦνται εἰς τὰ ὀχυρώματά των. Τότε ὁ Κιουταχῆς στέλλει κατ᾽ αὐτοῦ ὅλον τὸ ἱππικόν. Ὁ Καραϊσκάκης, ἀναγκασμένος νὰ ὑποχωρήσῃ, μένει, τελευταῖος διὰ νὰ προστατεύσῃ τοὺς ἄλλους, ἀλλ᾽ ἐκεῖ τὸν εὑρίσκει μία σφαῖρα εἰς τὴν κοιλίαν. Πίπτει ἀπὸ τὸν ἵππον καὶ κατορθώνει πάλιν ν᾽ ἀναβῇ. Ἡ φωνή του κόπτεται καὶ ὅμως ἐνθαρρύνει τοὺς ὀλίγους ἱππεῖς του νὰ συσσωματωθοῦν διὰ νὰ προστατεύσουν τὴν ὑποχώρησιν τῶν πεζῶν.

Μόνον ὅταν εἶδεν ἐκτὸς κινδύνου τὸν στρατόν, τότε ἐσυλλογίσθη τὴν πληγήν, ποὺ τοῦ ἐσπάρασσε τὰ σπλάγχνα. Αἱ δυνάμεις του παρέλυσαν πλέον· τὸν ἐσήκωσαν καὶ τὸν ἔφεραν μὲ μίαν βάρκαν εἰς τὴν γολέτταν, ὅπου εἶχε τὸ στρατηγεῖον του ὁ Τζώρτζ.

Ὁ ἑτοιμοθάνατος στρατηγὸς δὲν ἔχασε τὴν ἀταραξίαν του μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς τῆς ζωῆς του. Ἐζήτησε τὸν πνευματικὸν καὶ ἐξωμολογήθη· εἶπεν εἰς ὅλους ὅσοι τὸν ἐπεριστοίχιζαν νὰ τὸν συγχωρήσουν, καὶ ἔπειτα ἔκαμε τὴν διαθήκην του. Εἰς τὰ τελευταῖα ἔκραξε κοντά του τοὺς δύο ἀγαπημένους συμπολεμιστάς του, τὸν Γαρδικιώτην Γρίβαν καὶ τὸν Χατζηπέτρον καὶ εἶπεν:

- Ἐλᾶτε τώρα νὰ σᾶς ἀσπασθῶ.

Καὶ ὅταν εἶδεν ὅτι οἱ γενναῖοι ἐκεῖνοι ἄνδρες ἔκλαιαν, ἐπροσπάθησεν ὁ ἴδιος νὰ τοὺς παρηγόρησῃ καὶ τοὺς παρήγγειλε νὰ φροντίσουν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἀκροπόλεως.

- Πρὸ πάντων ἐσεῖς οἱ παλαιοὶ συναγωνισταί μου, εἶπε, νὰ μὴν ντροπιασθῆτε.

Κατὰ τὰ ἐξημερώματα ἀπέθανε - ἀπέθανε τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ ὀνόματός του.

Ἡ εἴδησις τοῦ θανάτου του ἔφερε γενικὴν ἀπελπισίαν εἰς τὸν στρατόν. Ἡ λύπη μας ἦτο μεγάλη καὶ γενική. Εἶδα στρατιώτας νά σφογγίζουν τὰ δακρυσμένα μάτια μὲ τὴν φουστανέλλαν των· εἶδα ἄλλους εἰς τὸν παροξυσμὸν τῆς λύπης των νὰ θέλουν νὰ σπάσουν τὰ ὅπλα των ἐπάνω εἰς τὰς πέτρας καὶ νὰ φύγουν.

Καὶ ἐνῷ ἤμεθα ὅλοι εἰς αὐτὴν τὴν θλιβερὰν κατάστασιν, ὁ ἀνυπόμονος Κόχραν προσκαλεῖ τὸ πρωΐ τοὺς ὁπλαρχηγοὺς εἰς συμβούλιον διὰ νὰ ἐρωτήσῃ ἂν εἶναι ἕτοιμοι διὰ τὴν προσβολήν.

Ὄχι! ἀποκρίθηκαν ὅλοι.

Ἐκεῖνος ἄρχισε πάλιν νὰ φωνάζῃ καὶ νὰ ὑβρίζῃ δειλοὺς τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐφοβέρισεν, ὅπως καὶ πρίν, ὅτι θὰ πάρῃ τὰ πλοῖα καὶ θὰ φύγῃ. Ἀναγκάσθηκαν λοιπὸν νὰ ἐνδώσουν οἱ ὁπλαρχηγοὶ καὶ μόνον ἀνεβλήθη διὰ τὴν ἑπομένην ἡ ἐπίθεσις.

Καὶ ἔγινεν εἰς τὰς 24 Ἀπριλίου ἡ φονικὴ ἐκείνη μάχη τοῦ Φαλήρου, ὅπου ἐπάθαμεν φοβερὰν καταστροφήν. Εἰς καμμίαν ἄλλην μάχην δὲν ἐχάσαμεν περισσοτέρους καὶ καλυτέρους ἄνδρας, καμμία ἄλλη ἡμέρα δὲν ἦτον τόσον μαύρη καὶ σκοτεινὴ διὰ τὴν Ἐπανάστασιν.

Εἰς αὐτήν τὴν μάχην ἔχασα κ᾽ ἐγὼ τὸ χέρι μου ἀπὸ σφαῖραν κανονιοῦ. Ἕνας Φράγκος χειρουργὸς ἐκαθάρισε καὶ ἔδεσε τὴν πληγήν μου. Μ᾽ ἔστειλαν μὲ ἄλλους πληγωμένους εἰς τὴν Αἴγιναν, ἔπειτα εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ ἔμεινα πολὺν καιρὸν ἐκεῖ διὰ νὰ ἰατρευθῶ ἐντελῶς.

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ: Ἡ ἱστορία, ἡ ζωφόρος καί μία πρόταση

Γράφει, ερευνά και κωδικοποιεί: ο dimdom για το In Nomine Portal

---

"...λέλεκται δέ μοί καί πρότερον ὡς Ἀθηναίοις περισσότερον τί ἤ τοῖς ἄλλοις ές τά θεία ἔστι σπουδῆς."

Παυσανίας

Παναθήναια, -**αίων**, τά, οὐσιαστικό: γιορτή πού τελοῦσαν οἱ Ἀθηναῖοι πρός τιμήν τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς.

FLASH ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΖΩΦΟΡΟΥ

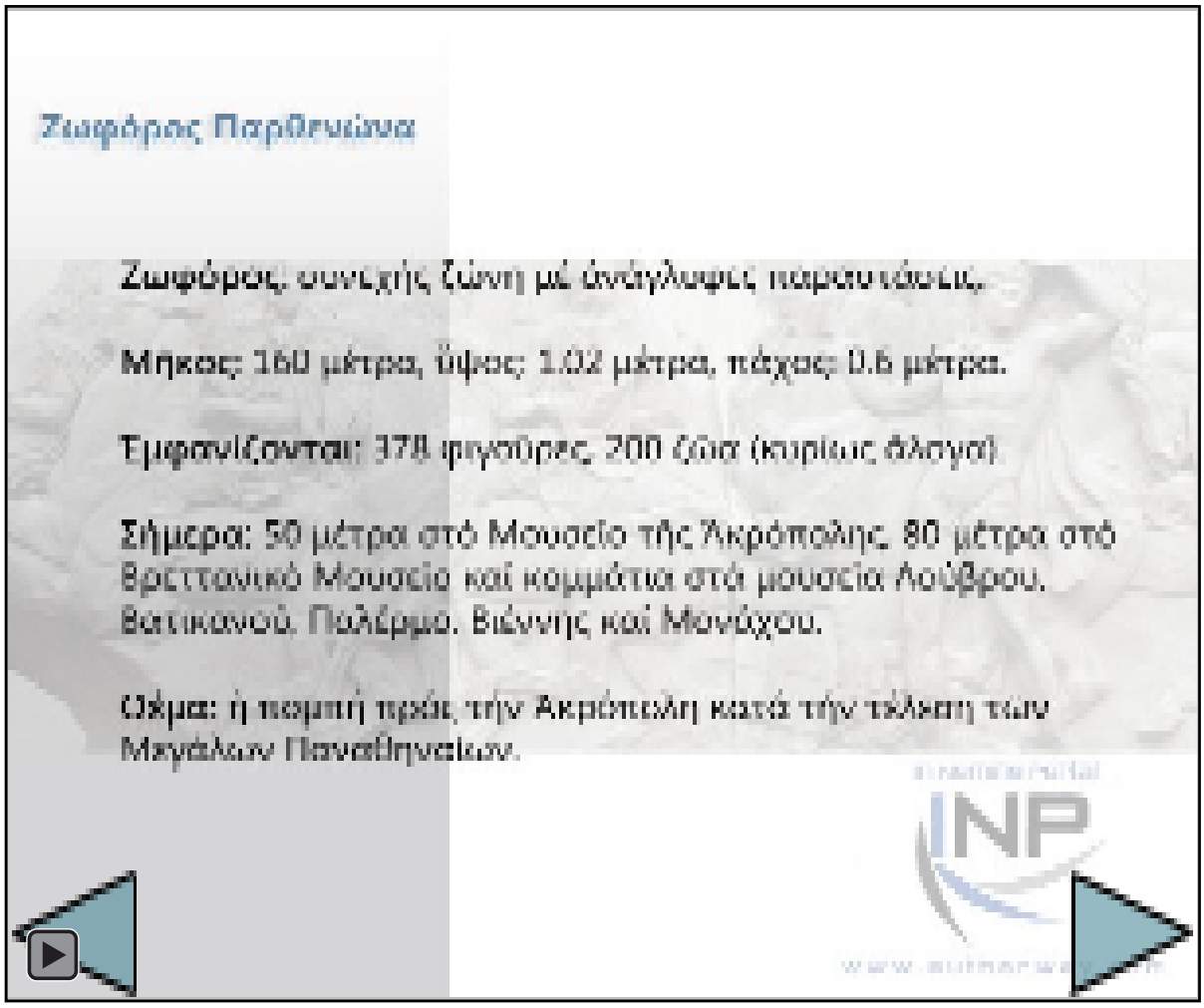

ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟ FLASH ΑΡΧΕΙΟ: ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΣΤΕ ΤΑ ΒΕΛΗ ΓΙΑ ΝΑ ΔΕΙΤΕ ΤΑ SLIDES

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ: Ἡ λαμπρότερη θρησκευτική ἑορτή τῆς Ἀθήνας. Τελοῦνταν πρός τιμήν τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς καί διαρκοῦσαν ἕξι ἡμέρες. Στό πλαίσιο τῶν ἑορτασμῶν διεξάγονταν μουσικοί καί ἀθλητικοί ἀγῶνες, ἱπποδρομίες, λαμπαδηδρομία καί ἄλλες ἐκδηλώσεις. Τήν ἕκτη μέρα ὁ ἑορτασμός τελείωνε μέ τή μεγαλειώδη πομπή τῶν Παναθηναίων ἀπό τό Πομπεῖο πού βρισκόταν στό Δίπυλο, τήν ἐπίσημη εἴσοδο τῆς πόλης.

Μέσω τῆς Ὁδοῦ τῶν Παναθηναίων κατευθυνόταν στήν Ἀκρόπολη, στόν Παρθενώνα, ὅπου προσφερόταν ἀπό τίς Ἀθηναῖες παρθένους ὁ πέπλος γιά τό χρυσελεφάντινο ἄγαλμα τῆς Θεᾶς τόν ὁποῖον εἶχαν ὑφάνει στή διάρκεια τοῦ χρόνου. Ὁ πέπλος ἦταν τό ἱστίο ἑνός πλοίου πού μετακινοῦσαν πάνω σέ ρόδες. Ἡ γιορτή ὁλοκληρωνόταν μέ τή θυσία (ἑκατόμβη) ἑκατό βοδιῶν.

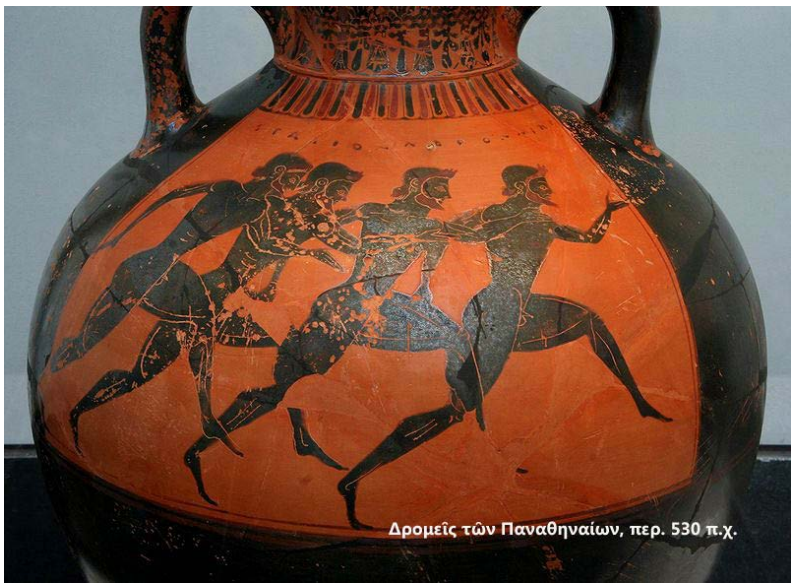

Πότε;

Μήνας *Τέλος καί ἀρχή*

Ἑκατομβαιών: Ἰούλιος - Αὔγουστος
Μεταγειτνιών: Αὔγουστος - Σεπτέμβριος
Βοηδρομιών: Σεπτέμβριος - Ὀκτώβριος
Πυανοψιών: Ὀκτώβριος - Νοέμβριος
Μαιμακτηριών: Νοέμβριος - Δεκέμβριος
Ποσειδεών: Δεκέμβριος - Ἰανουάριος
Γαμηλιών: Ἰανουάριος - Φεβρουάριος
Ἀνθεστηριών: Φεβρουάριος - Μάρτιος
Ἐλαφηβολιών: Μάρτιος - Ἀπρίλιος
Μουνυχιών: Ἀπρίλιος - Μάιος
Θαργηλιών: Μάιος - Ἰούνιος
Σκιροφοριών: Ἰούνιος - Ἰούλιος

ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ (16 Ἰουλίου- 15 Αὐγούστου, Ἡμέρες 30)

Ὁ πρῶτος μήνας τοῦ πολιτικοῦ καί θρησκευτικοῦ ἔτους στήν Ἀττική. Ἡ ὀνομασία τοῦ μηνός αὐτοῦ προέρχεται ἀπό τήν **Ἑκατόμβη**, ἡ ὁποία σημαίνει τήν θυσία 100 βοδιών. Στήν **Ἀκρόπολη**, μπροστά στόν παλαιό ναό τῆς Ἀθηνᾶς (προστάτιδος τῆς Πόλης), κατά τήν ἑορτή τῶν Παναθηναίων, θυσίαζαν ὅσες ἀγελάδες ἐχρειάζοντο γιά νά σιτισθοῦν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Πόλης. Παλαιότερα, ὁ μήνας αὐτός ὀνομάζετο Κρονίων, ἀπό τό ὄνομα τοῦ θεοῦ Κρόνου. Τότε, ἑόρταζαν τά **Κρόνια**, ἑορτή πρός τιμήν τοῦ Κρόνου, Πατέρα τῶν θεῶν. Στήν ἑορτή αὐτή συμμετεῖχαν καί οἱ κύριοι καί οἱ δοῦλοι. Ἄλλη ἑορτή κατά τόν μήνα Ἑκατομβαιώνα ἦταν τά **Συνοίκια** , στις «16 μεσοῦντος μηνός».

Τά **Παναθήναια** χωρίζονταν σέ **Μικρά** καί σέ **Μεγάλα**. Τά Μικρά γιορτάζονταν ἀνά ἔτος καί τά Μεγάλα κάθε τέσσερα ἔτη.

Ἡ γιορτή ἀνάγεται στόν βασιλιά τῶν Ἀθηνῶν **Ἐριχθόνιο**, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἔστησε στήν Ἀκρόπολη **ξόανο** τῆς Θεᾶς, ἵδρυσε ἀγῶνες, οἱ ὁποῖοι ὀνομάστηκαν «Ἀθήναια». Οἱ ἑορταστικοί αὐτοί τοπικοί ἀγῶνες ἔγιναν κοινοί γιά ὅλη τήν Ἀττική ἐπί τῶν ἡμερῶν τοῦ **Θησέως**, μέ τήν ὑπαγωγή τῶν συνοικισμῶν καί Δήμων τῆς Ἀττικῆς στό ἄστυ τῶν Ἀθηνῶν, ὅποτε καί ὀνομάστηκαν «Παναθήναια» ὡς γιορτή τῆς ἑνοποιήσεως τῶν συνοικισμῶν καί πρός τιμή τῆς νίκης τῆς **Ἀθηνᾶς** κατά τῶν **Γιγάντων**.

Ἐπί **Πεισιστράτου** θεσπίστηκε νά γίνεται ἡ ἑορτή κάθε τετραετία, μέ σκοπό νά γίνει πανελλήνιος, ἀντί τοῦ μέχρι τότε καθαρά τοπικιστικοῦ χαρακτῆρος. Ἐπί **Περικλέους**, ἀπέκτησε μεγαλύτερη αἴγλη καί ἀπεφασίσθη ἡ συμμετοχή καί τῶν συμμάχων τῶν Ἀθηναίων στή Μεγάλη θυσία τῶν Παναθηναίων. Οἱ Παναθηναϊκοί ἀγῶνες περιελάμβαναν μουσικούς, γυμνικούς, ἱππικούς ἀγῶνες καθώς καί ἀγῶνες πυρρίχης, εὐανδρίας, λαμπαδηδρομίας, παννυχίδος καί «νεῶν ἀμίλλης». Ὁ μουσικός ἀγών διεξαγόταν στο Ὠδεῖο τοῦ Περικλέους, στή νοτιοανατολική πλευρά τῆς Ἀκροπόλεως, κοντά στό θέατρο τοῦ Διονύσου καί ἔπαιρναν μέρος οἱ ραψωδοί πού ἀπήγγειλαν τά Ομηρικά Ἔπη καί οἱ μουσικοί πού τραγουδοῦσαν μέ τή συνοδεία κιθαρωδῶν καί αὐλωδῶν, λυρικά τραγούδια. Ἐπίσης διεξάγονταν ἀγῶνες μεταξύ κιθαρωδῶν καί αὐλωδῶν. Οἱ νικητές ἕκαστου ἀγωνίσματος, λάμβαναν χρηματικό βραβεῖο καί ὁ πρῶτος μεταξύ τῶν νικητῶν, στεφάνι.

Οἱ γυμνικοί ἀγῶνες διεξάγονταν στό Παναθηναϊκό Στάδιο, στίς ὄχθες τοῦ Ἰλισσοῦ. Διαρκοῦσαν δύο μέρες καί περιελάμβαναν δρόμο, πάλη, παγκράτιο καί πένταθλο.

Ἔπαιρναν μέρος τρεῖς κατηγορίες ἀθλητῶν: παιδιά, ἔφηβοι καί ἄνδρες. Τά παιδιά ἀγωνίζονταν στό δόλιχο, τό στάδιο, τό δίαυλο, τήν πάλη, τήν πυγμή καί παγκράτιο. Οἱ ἄνδρες στό δόλιχο, τό στάδιο, τόν δίαυλο, τόν ἵππιο, τό πένταθλο, τήν πάλη, τήν πυγμή, τό παγκράτιο καί τόν ὁπλίτη. Οἱ νικητές τῶν ἀγώνων ἔπαιρναν ὡς ἔπαθλο «παναθηναϊκούς ἀμφορεῖς» γεμάτους λάδι ἀπό τίς ἱερές ἐλιές τῆς Ἀθήνας (**μορίας**) καθώς καί κλάδους ἐλιᾶς ἀπό τά ἴδια δένδρα.

Οἱ παναθηναϊκοί ἀμφορεῖς εἶχαν στή κοιλιά τούς τήν εἰκόνα τῆς Ἀθηνᾶς Ὀρθίας καί γύρω ἀπό αὐτή τήν ἐπιγραφή «τῶν Ἀθήνηθεν ἄθλων» καί ἀπό τήν ἄλλη παράσταση σκηνῆς γυμνικοῦ ἀγωνίσματος. Ὁ ἱππικός ἀγών διεξαγόταν στόν ἱππόδρομο τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος βρισκόταν στή θέση «Ἐχελίδαι», κοντά στόν Πειραιά καί ἦταν χῶρος ὀκτώ σταδίων. Οἱ ἱππικοί ἀγῶνες ἀποτελοῦνταν ἀπό ἀγῶνες ἵππων μέ ἀναβάτη ἤ ἁρματοδρομίες.

Οἱ ἱππικοί ἀγῶνες διαρκοῦσαν δύο μέρες.Τήν πρώτη μέρα διεξάγονταν:

α) ἀγών «ἐκ τῶν πολιτῶν»
β) ἀγών «ἐκ τῶν φυλάρχων»
γ) ἀγών «ἐκ τῶν ἱππίων»

Τήν δεύτερη μέρα διεξάγονταν : «ἀγών ἐκ πάντων» καί «ἀγών ἐκ τῶν πολιτῶν» μέ ἅρματα μάχης καί παρελάσεως. Σέ αὐτούς τούς ἱππικούς ἀγῶνες μποροῦσαν νά πάρουν μέρος ὄχι μόνο Ἕλληνες, ἀλλά καί ξένοι.

Ἡ γιορτή περιελάμβανε ἐπίσης καί τόν χορό «**Πυρρίχη**», ὁ ὁποῖος ἦταν χορός μέ ὅπλα, σέ ἀναμνησή τοῦ χοροῦ τῆς Θεᾶς Ἀθηνᾶς μετά τή νίκη της ἐναντίον τῶν Γιγάντων. Ὁ νικητής χορός ἔπαιρνε ὡς ἔπαθλο ἕνα βόδι. Οἱ χορευτές τοῦ κάθε χοροῦ ἦταν 24, ἀνά 12 σέ δύο ἡμισφαίρια, γυμνοί, μόνο μέ περικεφαλαία καί ἀσπίδα. Ἀπό τίς δέκα φυλές τῶν Ἀθηνῶν, ἔπαιρναν μέρος σέ ἀγώνα εὐανδρίας οἱ ἀντιπροσωπευτικότεροι ἄρρενες. Ἡ νικήτρια ὁμάδα ἔπαιρνε ὡς ἔπαθλο ἕνα βόδι καί ἀσπίδες. Στό διαγωνισμό εὐανδρίας, ὑπαγόταν καί ὁ ἀγών **θαλλοφόρων**, ὅπου κάθε φυλή παρουσίαζε τούς θαλερώτερους γέροντες, οἱ ὁποῖοι μέτά τήν ἀνάδειξή τους ὡς νικητῶν, κρατώντας κλάδους ἐλιᾶς, ἔπαιρναν μέρος καί στή μεγάλη πομπή τῶν Παναθηναίων.

Ἡ λαμπαδηδρομία ἦταν δρόμος ἀνδρῶν πού κρατοῦσαν ἀναμμένες λαμπάδες. Τήν ἐπιμέλεια τῆς λαμπαδηδρομίας ἀναλάμβαναν οἱ φυλές καί ὡς βραβεῖο ἔπαιρναν «**νικητήριο**» ἡ φυλή καί «**ἄθλον**» ὁ νικητής. Ἡ λαμπαδηδρομία ἦταν ἀγώνισμα μεταφορᾶς πυρσοῦ, ὁ ὁποῖος προερχόταν ἀπό τό τελετουργικό ἄναμα τῆς πυρᾶς βωμοῦ καί ἀπό τήν πομπή μεταφορᾶς τοῦ φωτός γιά τήν τέλεση θυσιῶν. Στά Παναθήναια ἔτρεχαν δέκα ὁμάδες λαμπαδηδρόμων, μεταβιβάζοντας τή λαμπάδα ὁ ἕνας στόν ἄλλο καί ἐπιδίωκαν νά φέρουν πρῶτοι τή φλόγα στό βωμό χωρίς νά σβήσει ἡ λαμπάδα.

Τό ἔπαθλο ἦταν κοινό γιά τήν νικήτρια ὁμάδα. Οἱ λαμπαδηδρομίες μποροῦσαν ἐπίσης νά γίνουν νύκτα ἤ οἱ λαμπαδηδρόμοι νά ἦταν ἔφιπποι. Ἡ λαμπαδηδρομία τῶν Παναθηναίων, γινόταν τό βράδυ τῆς 27ης Ἑκατομβαιῶνος καί οἱ ἀγωνιστές ξεκινοῦσαν ἀπό τό βωμό τοῦ **Προμηθέως** πού βρισκόταν στήν Ἀκαδημία καί τερμάτιζαν στή πόλη τῶν Ἀθηνῶν. Ἐπίσης τή νύχτα τῆς 27ης πρός τήν 28η τοῦ μηνός διεξαγόταν ἡ «**Παννυχίς**», πού ἦταν παιάνας πρός τιμή τῆς Θεᾶς, ἀπό χορωδία παρθένων τῆς Ἀθήνας.

Τέλος τά ἀγωνίσματα ἔκλειναν με τή «Νεῶν ἅμιλλα» πού ἦταν διαγωνισμός πλοίων, ἱστιοπλοϊκοί ἀγῶνες καί λεμβοδρομίες, οἱ ὁποῖες γίνονταν τήν 29η τοῦ μηνός, στήν εἴσοδο τοῦ λιμένος Πειραιῶς, στόν τάφο τοῦ Θεμιστοκλέους.

Μέ τήν ἀνατολή τοῦ ἡλίου ἄρχιζε ἡ μεγάλη πομπή τῶν Παναθηναίων, πού ξεκινοῦσε ἀπό τό **Δίπυλο** στόν Κεραμεικό καί κατέληγε στήν Ἀκρόπολη, καλύπτοντας μία διαδρομή 1.050 μ.

Οἱ ἱεροπραξίες τῶν Παναθηναίων διεξάγονταν τήν 28η τοῦ μηνός. Κύριος σκοπός τοῦ τελετουργικοῦ ἦταν ἡ ἐπισημη πομπή καί ἡ προσφορά τοῦ **ὑφανθέντος πέπλου** γιά τήν ἐπένδυση τοῦ **ξοάνου τῆς Θεᾶς**, καθώς ἐπίσης καί θυσίες καί δεήσεις, πρός ἔκφραση τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν Ἀθηναίων γιά τήν προστασία τῆς πόλεως ἀπό τή Θεά.

Ἡ ὕφανση τοῦ πέπλου γινόταν ἐπί **ἐννέα** μῆνες ἀπό τό μῆνα **Πυανεψιώνα** ἀπό ὁμάδα γυναικῶν. Ἡ ὁμάδα αὐτή περιελάμβανε τήν Ἱέρεια τῆς Θεᾶς, δύο ἀπό τίς τέσσερεις ἀρρηφόρους καί ἀπό πολλές βοηθούς πού λέγονταν «ἐργαστίναι». Ὁ πέπλος ἦταν μάλλινο φόρεμα κίτρινου χρώματος, *δίκην κρόκου αὐγοῦ*, κοσμημένο μὲ χρυσοκέντητες σκηνές, πού ἀπεικόνιζαν τή Θεά νά ἀγωνίζεται δίπλα στό Δία, ἐναντίον τῶν Γιγάντων.

Ἡ πομπή συγκεντρωνόταν στό «**Λευκόριον**», περιοχή κοντά στόν Κεραμεικό, μὲ τήν ἀνατολή τοῦ ἡλίου. Τήν πομπή ἀποτελοῦσαν οἱ ἄρχοντες, οἱ στρατιωτικοί, οἱ ταμίες τοῦ Ναοῦ τῆς Θεᾶς, οἱ πομπεῖς πού ὁδηγοῦσαν τά πρός θυσία ζῶα, οἱ κανηφόροι (κόρες πού ἔφεραν στό κεφάλι τούς ἱερά κάνιστρα), οἱ ὑδροφόροι, οἱ διφροφόροι πού μετέφεραν τά καθίσματα, οἱ θεωροί τῶν ἄλλων πόλεων καί οἱ θαλλοφόροι γέροντες πού κρατοῦσαν κλάδους ἐλιᾶς. Τοποθετοῦσαν τόν πέπλο σέ ἅρμα πού εἶχε σχήμα πλοίου, τό ὁποῖο εἶχε ἱστό, πάνω στόν ὁποῖο ἔδενα τόν πέπλο, ἐνῶ τό ἅρμα ἔσερναν ἄλογα.

Ἡ πομπή διά τοῦ Διπύλου ἐρχόταν στό δρόμο πού ὁδηγοῦσε στήν ἀγορά, ὅπου οἱ ἱππεῖς ἔκαναν παρέλαση. Ἡ πομπή ἔφτανε στό **Ἐλευσίνιον**, τό ἱερό ὅπου γινόταν ἡ πρώτη μύηση τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων, τό ὁποῖο βρισκόταν δυτικά της εἰσόδου τῆς Ἀκροπόλεως. Ἐν συνεχεία, προσέγγιζε τό **πελασγικό** τεῖχος καί ἔφτανε στό χῶρο πρό τῶν Προπυλαίων τῆς Ἀκροπόλεως, χωρίς ὅμως τό πλοῖο, τό ὁποῖο ἀφηνόταν κοντά στον Ἄρειο Πάγο καί χωρίς τά ἄλογα. Μόλις γινόταν ἡ ἄνοδος τῆς πομπῆς στήν Ἀκρόπολη, γινόταν καί ἡ παράδοση τοῦ πέπλου καί ἀκολουθοῦσαν οἱ θυσίες. Ἡ παράδοση τοῦ πέπλου γινόταν στην Ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος ἀπό τόν ταμία τοῦ ἱεροῦ τῆς Θεᾶς, ὁποῖος περιστοιχιζόταν ἀπό ὁμάδα ἐργαστίνων.

Οἱ συμμετέχοντες στήν πομπή κατευθύνονταν, τά πρῶτα χρόνια, στόν παλαιό ναό τῆς Ἀθηνᾶς στήν Ἀκρόπολη καί, ἀργότερα, μετά τήν οἰκοδόμησή του, στόν Παρθενώνα.

Ἡ παράδοση τοῦ πέπλου γινόταν μπροστᾶ στό ξόανο τῆς Θεᾶς, ἐντός τοῦ Παρθενῶνος. Μετά τήν παράδοση ἄρχιζαν οἱ θυσίες τῶν ζώων τά ὁποία ἔφερναν οἱ πομπεῖς, ἐνῶ ζῶα πρός θυσία πρόσφεραν καί οἱ θεωροί τῶν ἄλλων πόλεων. Οἱ θυσίες προσφέρονταν πρῶτα στήν **Ἀθηνᾶ Ὑγεία** καί μετά στό βωμό τῆς **Ἀθηνᾶς Πολιάδος**, ἐνῶ ἕνα ἀπό τά ὡραιότερα ζῶα θυσιαζόταν στό βωμό τῆς Ἀπτέρου Νίκης. Τήν ὥρα πού ψήνονταν τά ζῶα, ὁ **Κῆρυξ** εὐχόταν ὑπέρ τῆς σωτηρίας καί ὑγείας τῆς Ἀθήνας καί τῶν ἄλλων πόλεων. Μετά τή θυσία, τά κρέατα διανέμονταν στούς πανηγυριστές. Τέλος γίνονταν ἀγῶνες εὐανδρίας, ὁμαδικού χαρακτῆρος, ὅπου ἀπαγορευόταν ἡ συμμετοχή ξένων. Οἱ ἔφηβοι ἔκαναν παρέλαση σέ ὁμάδες καί τό ἔπαθλο ἦταν βόδι ἤ ἀσπίδες.

Συνδεδεμένη ἑορτή: **ΑΡΡΗΦΟΡΙΑ**

Τά Ἀρρηφόρια ἑοορτάζονταν στην Ἀθήνα στίς 22 τοῦ μηνός Σκιροφοριῶνος πρός τιμήν τῆς Θεᾶς Ἀθηνᾶς. Κάθε χρόνο ἐπιλέγοντο τέσσερις κόρες, ἡλικίας 7 ἕως 11 ἐτῶν, οἱ ὁποῖες ὀνομάζονταν **Ἀρρηφόροι**. Οἱ Ἀρρηφόροι διέμεναν στήν Ἀκρόπολη ἀπό τίς τελευταῖες ἡμέρες τοῦ μηνός Πυανεψιῶνος μέχρι τήν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς. Δύο ἀπό αὐτές ὕφαιναν τό πέπλο τῆς Ἀθηνᾶς γιά τή γιορτή τῶν Παναθηναίων. Φοροῦσαν ὅλες λευκό χιτώνα καί χρυσά κοσμήματα, τά ὁποῖα μετά τήν ἑορτή ἐθεωροῦντο ἱερά. Τά ἔξοδα γιά τό πέπλο καί τά κοσμήματα τά ἀναλάμβαναν οἱ οἰκογένειες τῶν Ἀρρηφόρων.

Ἔτρωγαν ἕνα εἶδος πλακοῦντος, τόν «**ἀνάστατον**» καί ἔπαιζαν σέ ὁρισμένο χῶρο τῆς Ἀκροπόλεως, στή «**σφαιρίστραν τῶν Ἀρρηφόρων**». Τήν ἡμέρα τῆς γιορτῆς ἔφεραν στό κεφάλι κάνιστρα μὲ τά μυστικά ἱερά ἀντικείμενα τῆς Θεᾶς, τά ὁποία τούς τά ἔδινε ἡ Ἱέρειά της. Μετά πήγαιναν στόν **Ἰλισσό**, στόν περίβολο κοντά στό Ἱερό της **Ἀφροδίτης**, μέσα στό ὁποῖο ὑπῆρχε ὑπόγεια κάθοδος.

Ἐκεῖ ἄφηναν τά Ἱερά ἀντικείμενα καί ἔπαιρναν ἄλλα κάνιστρα τά ὁποία μετέφεραν καλυμμένα στήν Ἀκρόπολη. Μετά τήν τελετή οἱ Ἀρρηφόροι ἀπολύονταν καί ἀντικαθίσταντο ἀπό νέες κόρες.

Πηγές: Πολλές καί διάφορες

ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΗΜΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ

ΕΡΕΥΝΑ ΜΕΛΕΤΗ: dimdom για το In Nomine Portal

Τό **Δημόσιο Σῆμα**, ἕνα ἀπό τά πιό ἱερά μέρη τῆς Ἀθήνας, ὅπως παρουσιάζεται μέσα ἀπό εἰκόνες καί κείμενα μίας σπανιότατης καί **παλιᾶς ἔκδοσης**. Μία ἐντυπωσιακή καί πολύ ἐνημερωτική παρουσίασή των, πέριξ του Κεραμεικοῦ, περιοχῶν ἔχετε τήν δυνατότητα νά κατεβάσετε ἀπό ἐδῶ: http://users.att.sch.gr/xtsamis/DiaforaEllinop/KeramAgoraDion.pps Ὅλες οἱ εἰκόνες καί τά κείμενα, ἐμφανίζονται γιά **πρώτη** φορά στό δίκτυο καί εἴμαστε σχεδόν βέβαιοι, ὅτι δέν θά μπορέσετε νά τά βρεῖτε πουθενά ἀλλοῦ πέραν τοῦ In Nomine...

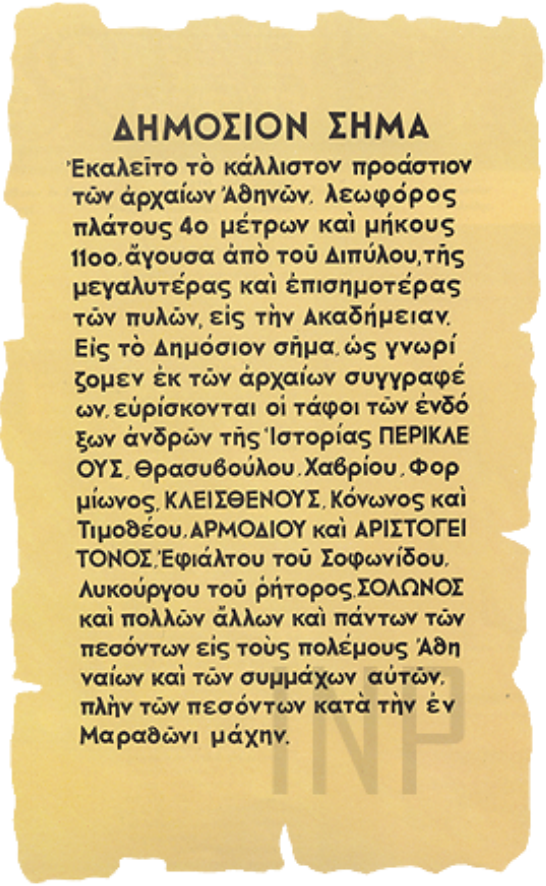

ΔΗΜΟΣΙΟΝ ΣΗΜΑ

Ἐκαλεῖτο τὸ κάλλιστον προάστιον τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν. Λεωφόρος πλάτους 40 μέτρων καὶ μήκους 1100, ἄγουσα ἀπὸ τοῦ Διπύλου, τῆς μεγαλυτέρας καὶ ἐπισημοτέρας τῶν πυλῶν, εἰς τὴν Ἀκαδήμειαν. Εἰς τὸ Δημόσιον σῆμα, ὡς γνωρίζομεν ἐκ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, εὑρίσκονται οἱ τάφοι τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς Ἱστορίας ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ, Θρασυβούλου, Χαβρίου, Φορμίωνος, ΚΛΕΙΣΘΕΝΟΥΣ, Κόνωνος καὶ Τιμοθέου, ΑΡΜΟΔΙΟΥ καὶ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ, Ἐφιάλτου τοῦ Σοφωνίδου, Λυκούργου τοῦ ῥήτορος, ΣΟΛΩΝΟΣ καὶ πολλῶν ἄλλων καὶ πάντων τῶν πεσόντων εἰς τοὺς πολέμους Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν, πλὴν τῶν πεσόντων κατὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην.

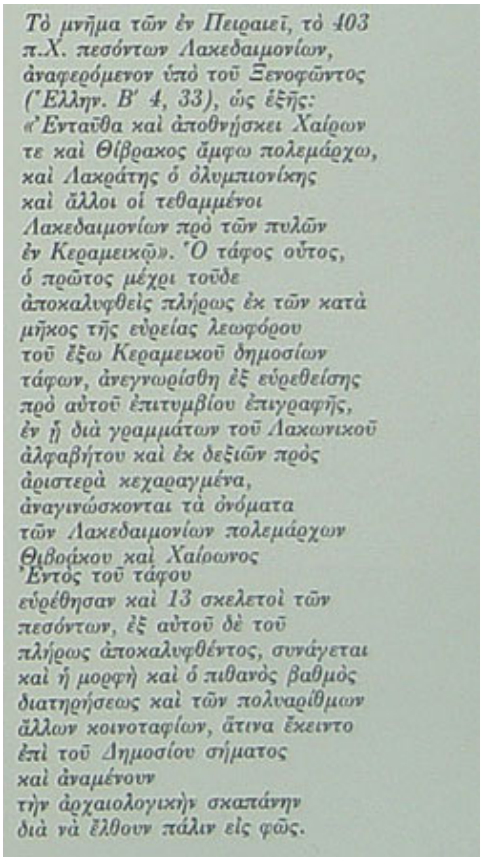

Τὸ μνῆμα τῶν ἐν Πειραιεῖ, τὸ 403 π.Χ. πεσόντων Λακεδαιμονίων, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος (Ἑλλην. Β' 4, 33), ὡς ἑξῆς: «Ἐνταῦθα καὶ ἀποθνήσκει Χαίρων τε καὶ Θίβρακος ἄμφω πολεμάρχω, καὶ Λακράτης ὁ ὀλυμπιονίκης καὶ ἄλλοι οἱ τεθαμμένοι Λακεδαιμονίων πρὸ τῶν πυλῶν ἐν Κεραμεικῷ». Ὁ τάφος οὗτος, ὁ πρῶτος μέχρι τοῦδε ἀποκαλυφθεὶς πλήρως ἐκ τῶν κατὰ μῆκος τῆς εὐρείας λεωφόρου τοῦ ἔξω Κεραμεικοῦ δημοσίων τάφων, ἀνεγνωρίσθη ἐξ εὑρεθείσης πρὸ αὐτοῦ ἐπιτυμβίου ἐπιγραφῆς, ἐν ᾗ διὰ γραμμάτων τοῦ Λακωνικοῦ ἀλφαβήτου καὶ ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερὰ κεχαραγμένα, ἀναγινώσκονται τὰ ὀνόματα τῶν Λακεδαιμονίων πολεμάρχων Θιβράκου καὶ Χαίρωνος. Ἐντὸς τοῦ τάφου εὑρέθησαν καὶ 13 σκελετοὶ τῶν πεσόντων, ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ πλήρως ἀποκαλυφθέντος, συνάγεται καὶ ἡ μορφὴ καὶ ὁ πιθανὸς βαθμὸς διατηρήσεως καὶ τῶν πολυαρίθμων ἄλλων κοινοταφίων, ἅτινα ἔκειντο ἐπὶ τοῦ Δημοσίου σήματος καὶ ἀναμένουν τὴν ἀρχαιολογικὴν σκαπάνην διὰ νὰ ἔλθουν πάλιν εἰς φῶς.

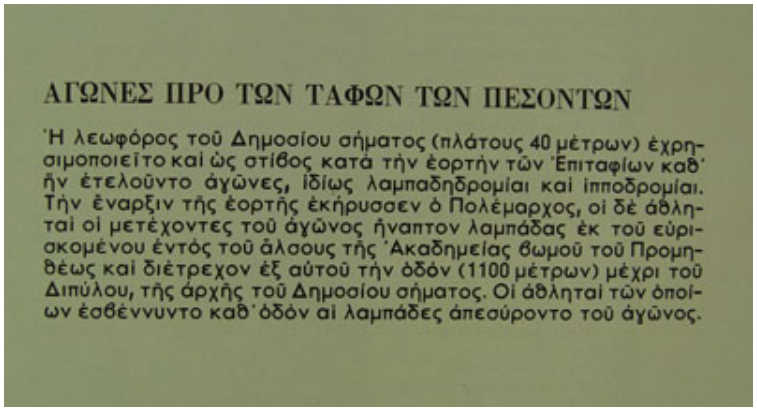

ΑΓΩΝΕΣ ΠΡΟ ΤΩΝ ΤΑΦΩΝ ΤΩΝ ΠΕΣΟΝΤΩΝ

Ἡ λεωφόρος τοῦ Δημοσίου σήματος (πλάτους 40 μέτρων) ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ὡς στίβος κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Ἐπιταφίων καθ' ἣν ἐτελοῦντο ἀγῶνες, ἰδίως λαμπαδηδρομίαι καὶ ἱπποδρομίαι. Τὴν ἔναρξιν τῆς ἑορτῆς ἐκήρυσσεν ὁ Πολέμαρχος, οἱ δὲ ἀθληταὶ οἱ μετέχοντες τοῦ ἀγῶνος ἤναπτον λαμπάδας ἐκ τοῦ εὑρισκομένου ἐντὸς τοῦ ἄλσους τῆς Ἀκαδημείας βωμοῦ τοῦ Προμηθέως καὶ διέτρεχον ἐξ αὐτοῦ τὴν ὁδὸν (1100 μέτρων) μέχρι τοῦ Διπύλου, τῆς ἀρχῆς τοῦ Δημοσίου σήματος. Οἱ ἀθληταὶ τῶν ὁποίων ἐσβέννυντο καθ' ὁδὸν αἱ λαμπάδες ἀπεσύροντο τοῦ ἀγῶνος.

1970

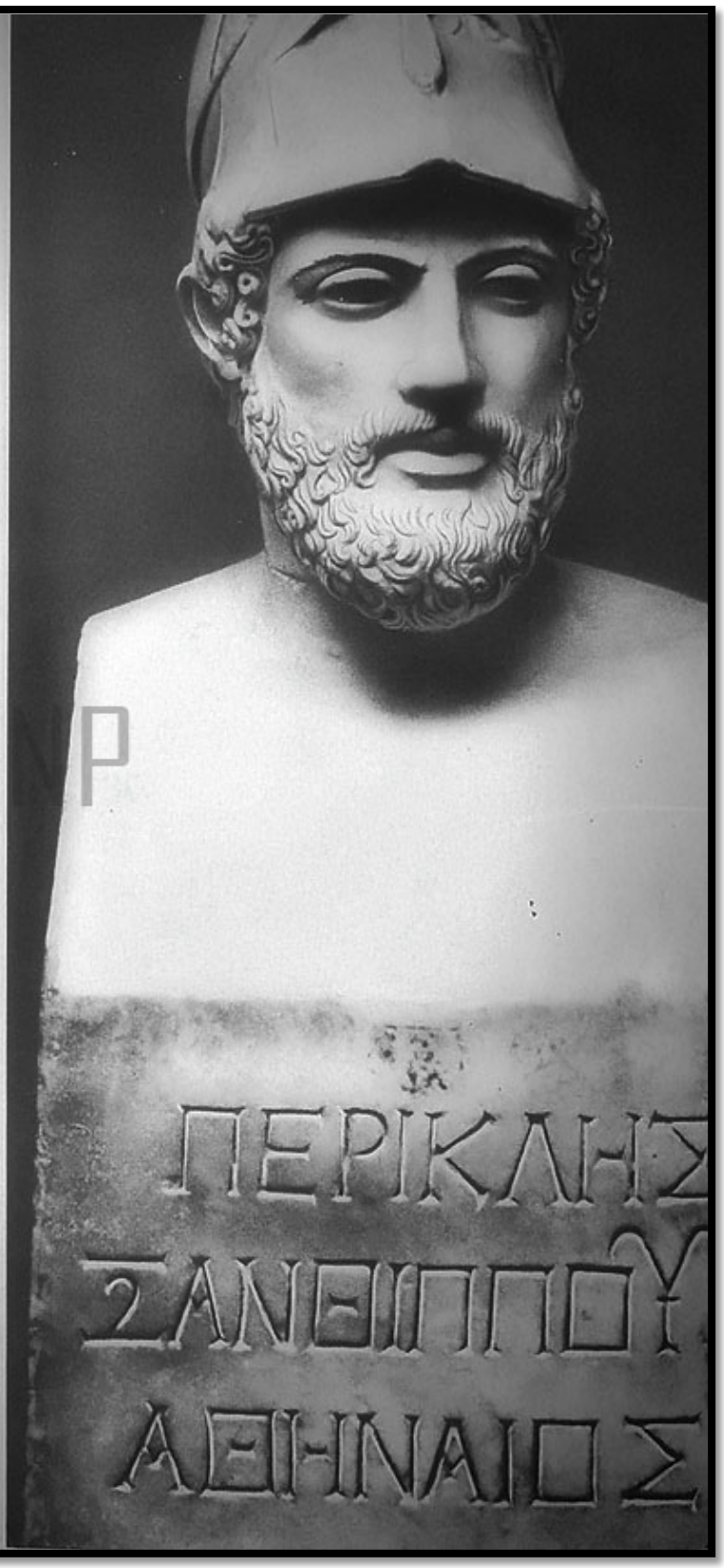

«Διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις τῶν ἐναντίων τοῖσδε. Τήν τε γὰρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ξενηλασίαις ἀπείργομέν τινα ἢ μαθήματος ἢ θεάματος, ὃ μὴ κρυφθὲν ἄν τις τῶν πολεμίων ἰδὼν ὠφεληθείη, πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς τὸ πλέον καὶ ἀπάταις ἢ τῇ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐψύχῳ». (Περικλέους, Ἐπιτάφιος· Θουκυδ. Β' 39).

(Διαφέρομεν δὲ τῶν ἀντιπάλων καὶ κατὰ τὴν μελέτην τῶν πολεμικῶν πραγμάτων εἰς τὰ ἑξῆς σημεῖα. Ὅτι καὶ τὴν πόλιν παρέχομεν ἀνοικτὴν εἰς πάντα καὶ οὐδέποτε διὰ ξενηλασιῶν ἀποκλείομεν ἄλλον ἢ ἀπὸ μαθήματος ἢ ἀπὸ θεάματος, ἔστω καὶ ἂν πρόκειται νὰ ὠφεληθῇ τις τῶν ἐχθρῶν ἰδὼν αὐτὸ ἐκτεθειμένον πρὸς κοινὴν θέαν, ἔχοντες πεποίθησιν οὐχὶ μᾶλλον εἰς τὰς πολεμικὰς προπαρασκευὰς καὶ εἰς τὰ ποικίλα εἴδη τῆς πολεμικῆς ἀπάτης, ὅσον εἰς τὴν προσωπικὴν ἡμῶν γενναιοψυχίαν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς δράσεως).

Τὸν χειμῶνα τοῦ 431 π.Χ. ὁ Περικλῆς, εἰς τὸ Δημόσιον σῆμα, πρὸ τοῦ τάφου τῶν πεσόντων κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἐξεφώνησε τὸν ἐπιτάφιον λόγον, τὸν διασωθέντα ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου: «Τιθέασιν οὖν ἐς τὸ δημόσιον σῆμα ὃ ἐστιν ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστείου τῆς πόλεως καὶ αἰεὶ ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων πλήν γε τοὺς ἐν Μαραθῶνι... Ἐπειδὰν δὲ κρύψωσι γῆ, ἀνὴρ ᾑρημένος ὑπὸ τῆς πόλεως ὃς ἂν γνώμῃ τε δοκῇ μὴ ἀξύνετος εἶναι καὶ ἀξιώσει προήκῃ, λέγει ἐπ' αὐτοῖς ἔπαινον τὸν πρέποντα... ἐπὶ δ' οὖν τοῖς πρώτοις τοῖσδε Περικλῆς ὁ Ξανθίππου ᾑρέθη λέγειν. Καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε, προελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν πεποιημένον, ὅπως ἀκούοιτο ὡς ἐπὶ πλεῖστον τοῦ ὁμίλου, ἔλεγε τοιάδε...».

(Θουκυδίδης, βιβλίον Β' 34).

Ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω, ἤτοι μνημείων ἐλθόντων εἰς φῶς μέχρι τοῦδε, ἐκ τύχης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ μαρτυριῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ὡς καὶ τῶν κατὰ χώραν ἱσταμένων ἐρειπίων, συνάγεται, ὅτι τὸ ἐν Ἀθήναις Δημόσιον σῆμα ὑπῆρξεν ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ, τὸ μεγαλοπρεπέστερον καὶ ἐνδοξότερον πολεμικὸν μνημεῖον τῶν αἰώνων, ἐν ᾧ ἐτιμήθη ἔργῳ ἡ ὑψίστη ἀρετὴ τοῦ Ἕλληνος πολεμιστοῦ, ἡ δὲ τυχὸν ἔγκαιρος αὐτοῦ διάσωσις καὶ ἀποκάλυψις, εἰς ὅσα ἐρείπια αὐτοῦ εὑρεθοῦν, πλὴν τῶν μέχρι τοῦδε ἀποκαλυφθέντων, ἅτινα ἐν καιρῷ θὰ συναρμολογηθοῦν πρὸς ταῦτα, θὰ ἀποτελέσουν πηγὴν πλουσιωτάτην τῆς Ἑλληνικῆς πολεμικῆς καὶ πολιτιστικῆς ἱστορίας, διὰ πρωτοτύπων μνημείων, καὶ μνημεῖον περιφανὲς ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ, καὶ προσκύνημα παγκόσμιον τῶν πρωτουργῶν τῆς ἐλευθερίας, ἐν ᾧ διὰ πρώτην φορὰν ἠκούσθη ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Περικλέους καὶ ἐδιδάχθη ὡς τὸ ὕψιστον τοῦ εὐγενοῦς ἀνδρός, ἀλλὰ καὶ τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν ἰδεῶδες, τὸ «εὔδαιμον τὸ ἐλεύθερον», καὶ ὅτι χάριν αὐτοῦ ὀφείλει τις νὰ προσφέρῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του.

1970

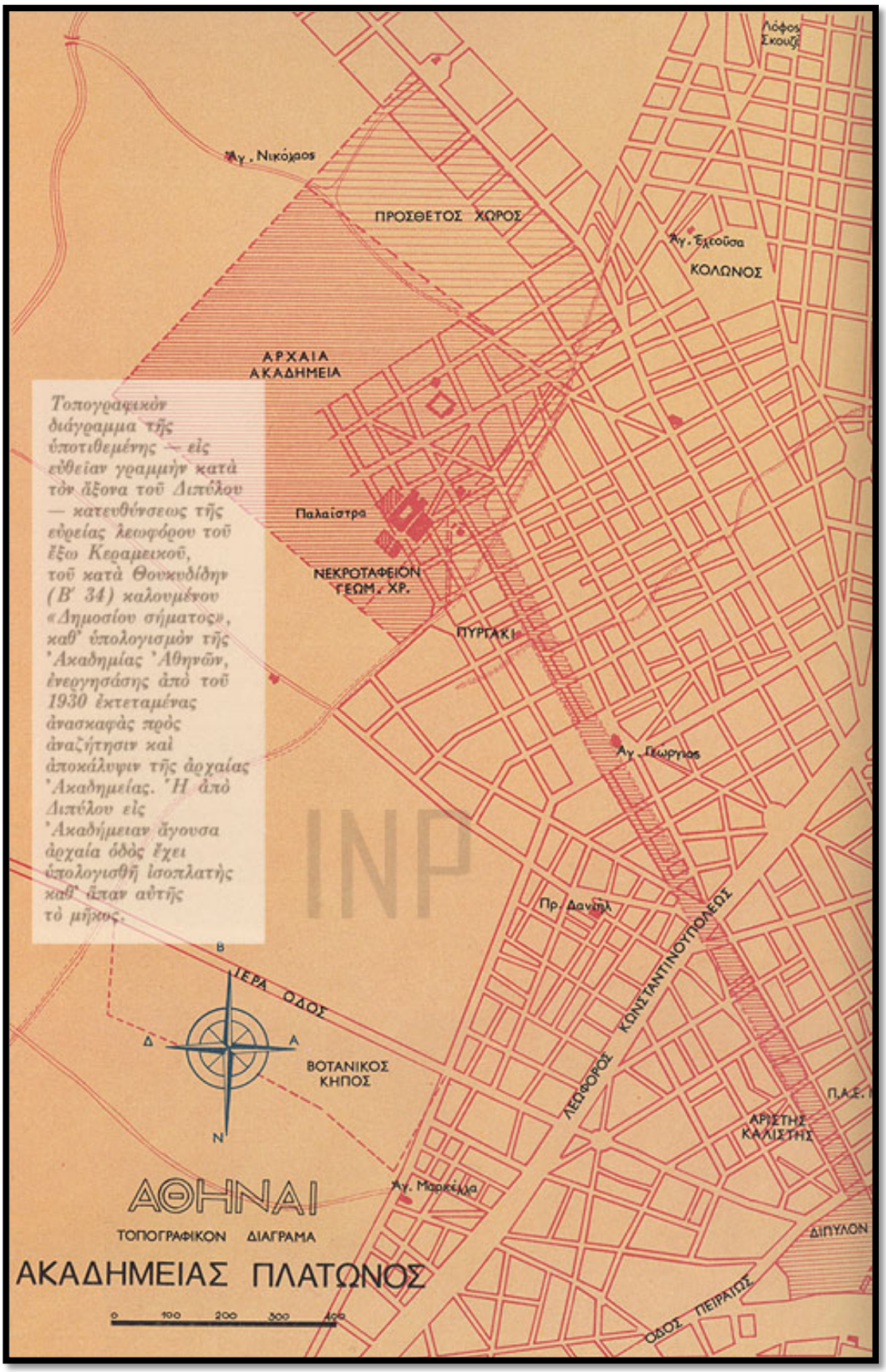

Τοπογραφικὸν διάγραμμα τῆς ὑποτιθεμένης — εἰς εὐθεῖαν γραμμὴν κατὰ τὸν ἄξονα τοῦ Διπύλου — κατευθύνσεως τῆς εὐρείας λεωφόρου τοῦ ἔξω Κεραμεικοῦ, τοῦ κατὰ Θουκυδίδην (Β' 34) καλουμένου «Δημοσίου σήματος», καθ' ὑπολογισμὸν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἐνεργησάσης ἀπὸ τοῦ 1930 ἐκτεταμένας ἀνασκαφὰς πρὸς ἀναζήτησιν καὶ ἀποκάλυψιν τῆς ἀρχαίας Ἀκαδημείας. Ἡ ἀπὸ Διπύλου εἰς Ἀκαδήμειαν ἄγουσα ἀρχαία ὁδὸς ἔχει ὑπολογισθῆ ἰσοπλατὴς καθ' ἅπαν αὐτῆς τὸ μῆκος.

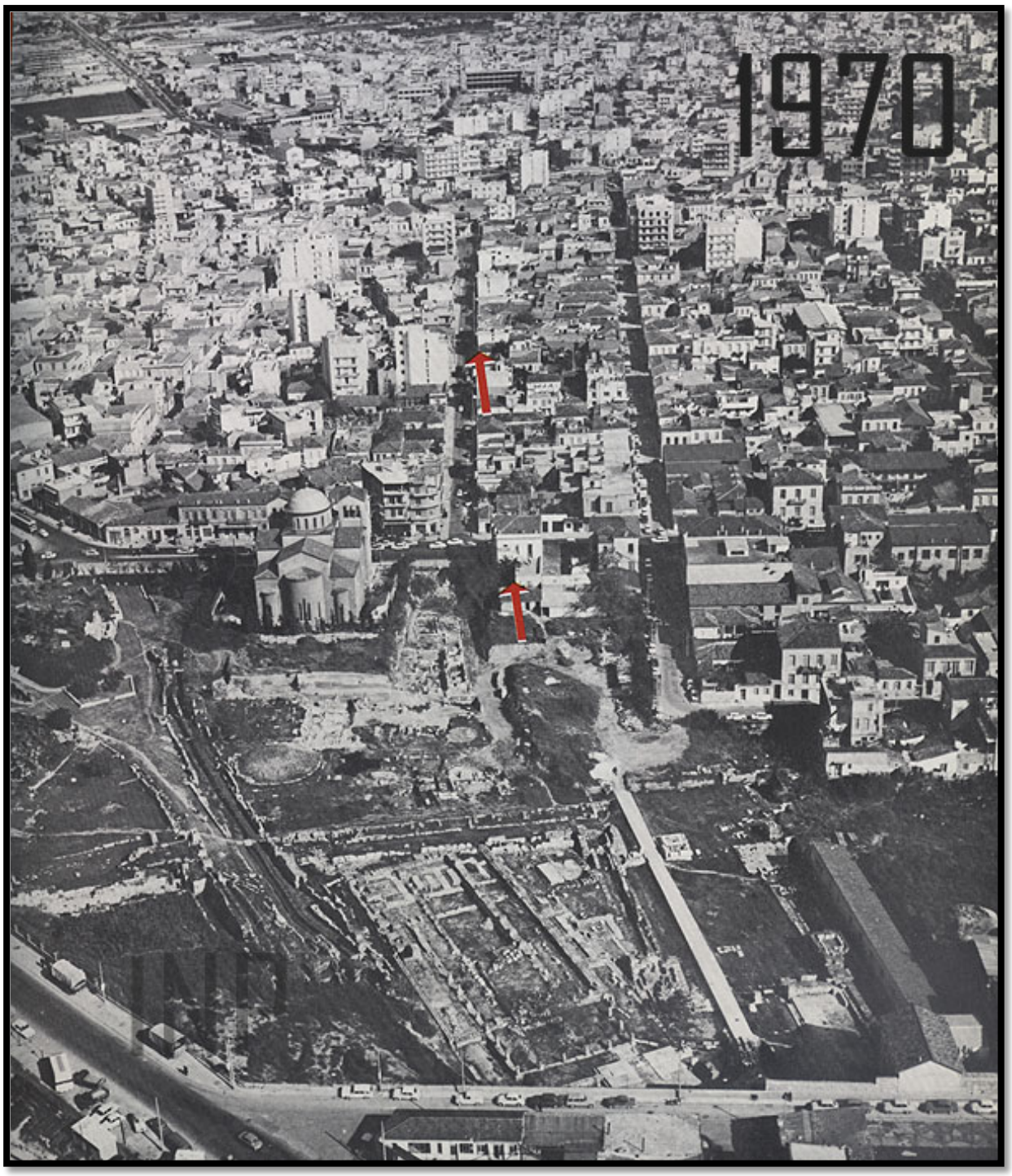
1970

INP
1970

1960-70

Τμῆμα τῶν ἐρειπίων τοῦ Διπύλου μετὰ τῆς παρ' αὐτὸ διερχομένης ὑπονόμου ἀκαθάρτων καὶ ὀμβρίων ὑδάτων, τῆς διηκούσης διὰ τοῦ Κεραμεικοῦ.

Τὸ ἐντὸς τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου τοῦ Κεραμεικοῦ, εἰς ἀρίστην κατάστασιν διατηρούμενον τμῆμα ταφικῆς ὁδοῦ, μετὰ τῶν ἑκατέρωθεν αὐτῆς τάφων καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἐγειρομένων ἐπιτυμβίων μνημείων, ἐν οἷς διακρίνεται, πρῶτος ἀριστερά, ὁ οἰκογενειακὸς τάφος τοῦ Δεξίλεω.

INP

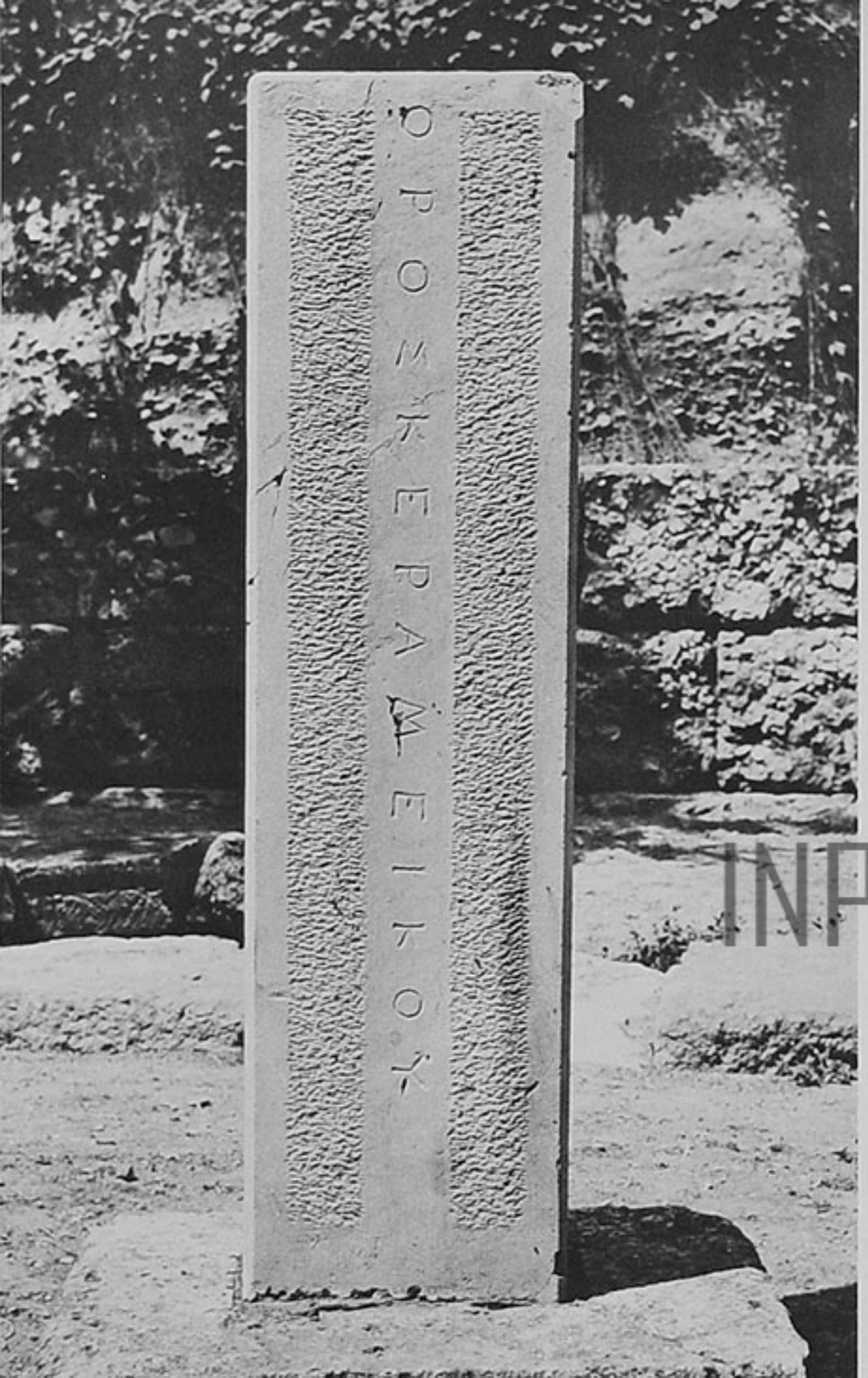

1960-70

Τὸ 3ον κατὰ σειράν, καὶ κατὰ χώραν ἱστάμενον, ὁρίστης διατηρήσεως ὁρόσημον, μετὰ τῆς ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν αὐτοῦ ἐπιγραφῆς «ὅρος Κεραμεικοῦ». Διὰ τῶν τριῶν τούτων μαρμαρίνων ὁροσήμων ὁρίζεται μετ' ἀκριβείας τὸ ἀριστερὸν τῷ ἐξερχομένῳ τοῦ Διπύλου τμῆμα τῆς εὐρείας λεωφόρου τοῦ Δημοσίου σήματος, ἐπὶ 120 περίπου μέτρων, ἄτινα μέχρι τοῦδε ἔχουν ἀνασκαφῆ. Παρόμοια, καὶ ἰσάριθμα ὁρόσημα ἔκειντο τὸ μὲν εἰς τὴν ἀπέναντι πλευρὰν τῆς ὁδοῦ εἰς ἀπόστασιν 40 περίπου μέτρων, τὸ δὲ καθ' ἅπαν τὸ μῆκος αὐτῆς, μέχρι τῆς εἰσόδου τῆς Ἀκαδημείας.

Ἕτερος δημόσιος τάφος, ἀνασκαφεὶς κατὰ τὸ ἥμισυ σχεδόν, διότι τὸ ὑπόλοιπον αὐτοῦ τμῆμα καλύπτεται ὑπὸ τοῦ πεζοδρομίου τῆς νῦν ὁδοῦ Πειραιώς. Ὡς ἐκ τούτου, ὁ τάφος οὗτος δὲν ἀνεγνωρίσθη μετὰ βεβαιότητος εἰσέτι, ἁπλῆ δέ τις εἰκασία ἐξεφράσθη ὑπὸ τοῦ ἀνασκάψαντος αὐτὸν Α. Brueckner, ὅτι ἴσως πρόκειται περὶ τοῦ τάφου τοῦ Θρασυβούλου, τοῦ ἀναγραφομένου πρώτου ὑπὸ τοῦ Παυσανίου (Α' 29,2).

INP

Ποιοί διέλυσαν τήν Ἀκρόπολη;

Γράφει ο dimdom για το In Nomine Portal

1685: Ἡ Βενετία μεγάλη ὑπερδύναμη καί ἡ Ἑλλάδα, ἀκόμη μία τουρκική ἐπαρχία. Ὁ Μοροζίνης ξεκινᾶ ἀπό τήν Βενετία μέ στρατό 10.000 ἀνδρῶν νά κατακτήσει τήν τούρκικη αὐτή ἐπαρχία.

Καταλαμβάνει πανεύκολα τήν Πελοπόννησο καί οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ ζητοῦν τό 1686 νά συνεχίσει πρός Ἀθήνας.

Ὁ στρατός του κατευθύνεται πρός τόν Ἰσθμό καί οἱ Τοῦρκοι ἀντιλαμβανόμενοι τόν κίνδυνο, ἀρχίζουν ὀχυρωματικά ἔργα στήν Ἀκρόπολη.

Γκρεμίζουν τό ναό τῆς **Ἀπτέρου Νίκης** καί μέ τίς πέτρες του χτίζουν πυροβολεῖο στό ἴδιο μέρος. **22 Σεπτεμβρίου 1687**: Ὁ Βενετσιάνικος στόλος στόν Πειραιά καί οἱ 2.500 Τοῦρκοι ταμπουρώνονται ἔντρομοι, ἐντός της Ἀκροπόλεως.

23 Σεπτεμβρίου 1687: Ὁ στρατός τοῦ Μοροζίνη ξεκινᾶ ἀπό τόν Πειραιά μέ κανόνια γιά τήν Ἀθήνα. Τήν νύχτα, ὁ Κένιξμαρκ, ὡς ἀρχηγός τῆς πολιορκίας, τοποθετεῖ μεταξύ τῶν λόφων Φιλοπάππου - Πνύκας:

15 κανόνια στή σημερινή ἐκκλησούλα τοῦ Αι - Δημήτρη τοῦ Λουμπαρδιάρη.

9 κανόνια στήν Πνύκα.

3 μεγάλους ὄλμους κάτω ἀπό τόν Ἄρειο Πάγο κοντά στό σημερινό Αι-Διονύση.

2 ἄλλους μεγάλους ὄλμους κατά τό τέρμα τῆς σημερινῆς ὁδοῦ Βουλῆς καί Κυδαθηναίων.

Οἱ Τοῦρκοι εἶχαν 10 κανόνια ἐπάνω στούς τοίχους τοῦ Ὠδείου Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, στό ναό Ἀπτέρου Νίκης καί στά Προπύλαια.

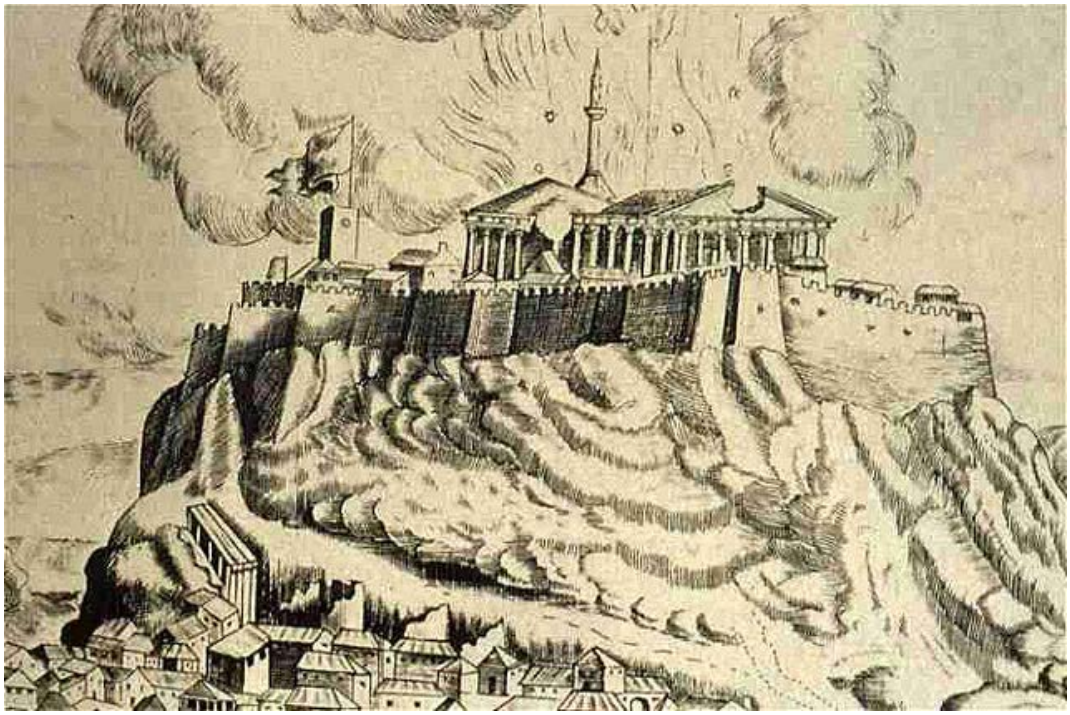

24 Σεπτεμβρίου 1687: Τά κανόνια τῶν Ἐνετῶν ἀρχίζουν νά κτυποῦν τήν Ἀκρόπολη μέ ὁμοβροντίες. 'Ο ἀξιωματικός πού διευθύνει τίς πυροβολαρχίες δέν ξέρει νά κανονίσει τή γέμιση τῶν κανονιῶν καί ἄλλες βόμβες χτυποῦσαν χαμηλά στίς σκάλες τῶν Προπυλαίων καί ἄλλες ξεπερνοῦσαν τήν Ἀκρόπολη καί ἔπεφταν στά σπίτια τῆς Πλάκας.

Ἄλλοι στρατιῶτες καί μηχανικοί ἔφτασαν τή νύχτα στή βορινή πλευρά τῆς Ἀκρόπολης, στή σπηλιά Ἄγραυλου, καί ἄρχισαν νά κάνουν **ὑπόνομο στό βράχο τῆς Ἀκρόπολης** γιά νά τήν ἀνατινάξουν.

Οἱ Τοῦρκοι τούς κατάλαβαν καί σκότωσαν τόν διευθυντή μηχανικό τους καί πολλούς στρατιῶτες.

Καί ἡ ἐργασία σταμάτησε.

Οἱ Ἐνετοί κανονιοβολοῦν ἀδιάκοπα τήν Ἀκρόπολη χωρίς νά τήν πετυχαίνουν.

25 Σεπτεμβρίου 1687: Χτυποῦν τά Προπύλαια. Μία βόμβα πέρασε σέ διαμέρισμα πού ἦταν μικρή ἀποθήκη μέ μπαρούτι. Τό μπαρούτι πῆρε φωτιά καί ἰδού τό πρῶτο θύμα: Τεράστιες φλόγες φωτιᾶς φωτίζουν τόν οὐρανό καί **ἕνα τμῆμα τῶν Προπυλαίων γκρεμίζεται**.

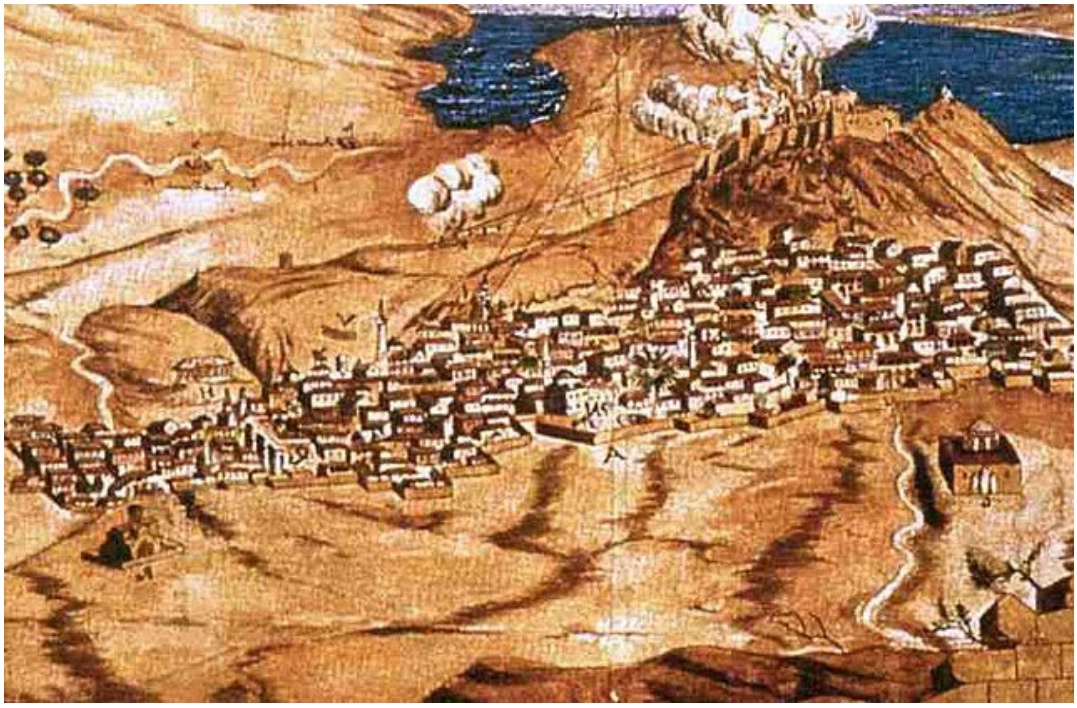

26 Σεπτεμβρίου 1687: Ὅλες οἱ πυροβολαρχίες μέ συγκεντρωτικό πῦρ ἐξακολουθοῦν νά χτυποῦν τά Προπύλαια γιά νά τά ρίξουν, γιά νά μποῦν ἀπό ἐκεῖ οἱ Ἐνετοί στήν Ἀκρόπολη. Τό ἀπόγευμα ὅμως ἡ διαταγή ἀλλάζει καί δίνεται νέα: **Ὅλα τά κανόνια "χτυπᾶτε τόν Παρθενώνα".**

Πιθανόν, κάποιος Ἕλληνας ὅμηρος ἤ Τοῦρκος στρατιώτης κατέβηκε ἀπό τήν Ἀκρόπολη κρυφά καί πῆγε στούς Ἐνετούς καί τούς εἶπε ὅτι στόν Παρθενώνα βρίσκεται ἡ γενική ἀποθήκη πυρομαχικῶν καί τροφίμων τῶν Τούρκων.

Ὁ βομβαρδισμός συνεχίζεται ὡς τό βράδυ:

Ὅλα τά κανόνια καί οἱ ὅλμοι χτυποῦν ἀπό τέσσερα μέρη τόν Παρθενώνα.

Νύχτωσε. Εἶναι πανσέληνος, ὁ ὁρίζοντας διαυγής.

Ἐπάνω στόν Ἱερό Βράχο ἔστεκε μεγαλοπρεπής καί ἀκλόνητος, κυρίαρχός της Ἀκρόπολης, ὁ Παρθενώνας ὁ ναός τῆς Παλλάδας Ἀθηνᾶς. Οὔτε ὁ μιναρές στή δυτική γωνιά του, οὔτε τά γύρω του βρωμερά τουρκικά κτίρια ἀμαύρωναν τήν πάλλευκη ἀγνότητα καί μεγαλοπρέπειά του. Οἱ θεοί τοῦ Ὀλύμπου, πού τούς σκάλισε τό χέρι ἑνός Φειδία, στέκουν γαλήνιοι καί ἀτάραχοι στά ἀετώματά του.

Δύο χιλιάδες ἑκατό τριάντα ἑφτά χρόνια στέκει ἐκεῖ ἐπάνω ὁ Παρθενώνας, ἡ θεία αὐτή δόξα τῆς ἀνθρώπινης μεγαλοφυΐας. Κατά τό διάστημα αὐτό εἶδε βάρβαρους ἐπιδρομεῖς Ἀσίας καί Εὐρώπης νά ρυπαίνουν τούς βωμούς του, νά τόν χτυποῦν μέ μανία, ἀλλά νά μή μποροῦν νά τόν καταστρέψουν.

Ἡ ὥρα ἦταν πλέον μισή μετά τά μεσάνυχτα τῆς **26 πρός τήν 27 2επτεμβρίου 1687**, ὅταν ἀπό κάποιο φεγγίτη τῆς στέγης τοῦ Παρθενώνα, πού εἶχαν ξεχάσει νά φράξουν οἱ Τοῦρκοι, ἔπεσε, μία βόμβα μέσα ἀκριβῶς στή μεγάλη ἀποθήκη τῶν πυρομαχικῶν.

Μία φοβερή ἔκρηξη κλόνισε ἀπό τή ρίζα τόν Ἱερό Βράχο.

Τό λεκανοπέδιο τῆς Ἀττικῆς χόρεψε ὅλο σάν ἀπό μεγάλο σεισμό. Τεράστιες φλόγες ξεπήδησαν ἀπό τήν κορυφή τῆς Ἀκρόπολης πρός τά ὕψη καί ὁ οὐρανός τῆς Ἀττικῆς φωτίσθηκε μέ λάμψεις κόκκινες σάν κόλαση.

Ὁ Παρθενώνας σκεπαζόταν ἀπό τίς φλόγες.

Οἱ θεοί τοῦ Ὀλύμπου γίνονταν κομμάτια καί ἔπεφταν μέ πάταγο ἀπό τούς αἰθέριους θρόνους τους.

Ὁ Ναός τῆς Παλλάδας σωριαζόταν κάτω καί τά συντρίμμια του ἔφτασαν μέχρι τό στρατόπεδο τῶν Ἐνετῶν.

Καί ἔτσι διαλύθηκε ἡ Ἀκρόπολη...

Μετά την ανατίναξη του Παρθενώνα από τα πυρά των Βενετών, ένα νέο τζαμί οικοδομήθηκε στο εσωτερικό του ερειπίου τον 18ο αιώνα, το οποίο απεικονίζεται εδώ σε πίνακα του J. Skene (1838).

Την Κυριακή 21 Μαρτίου 2010 επισκεφθήκαμε λίγοι αλλά καλοί μαζί με τον κ. Μαρίνη της Εταιρείας Αρχαιοφίλων τον αρχαιολογικό χώρο της Βορείου Κλιτύς της Ακροπόλεως. Ο καιρός ήταν υπέροχος, η διάθεση πολύ θετική και ο κ. Μαρίνης όπως πάντα περιεκτικός και ουσιαστικός, έχοντας αποθηκευμένη στο νου του μια αφάνταστη (τουλάχιστον για μένα) δεξαμενή γνώσεων, μας προσέφερε ένα θαυμάσιο ταξίδι μιας και μισης ώρας στην αρχαϊκή, κλασική αλλά και μεσαιωνική Αθήνα, αναλύοντας την παραμικρή λεπτομέρεια που συναντούσαμε, βασισμένος σε επιστημονικά,αρχαιολογικά, ιστορικά και γεωλογικά στοιχεία.

Δυστυχώς, πάρα πολλά δεν μπορώ να αναφέρω μιας και όλα τα δεδομένα υπάρχουν και στο αντίστοιχο άρθρο του 38ου τεύχους του περιοδικού «Ελληνικό Πάνθεον» αλλά και στο βιβλίο που ετοιμάζεται σχετικά με την Αγορά των Αθηνών και τη Βόρεια Κλιτύ της Ακροπόλεως. Επομένως, αφενός δεν γνωρίζω τι είδους κανόνες μπορεί να παραβώ και αφετέρου σέβομαι την εργασία 15 και πλέον ετών για τη συγκέντρωση αυτού του όγκου πληροφοριών.

Φυσικά, δεν με εμποδίζει κανείς να σας δώσω με τη βοήθεια λίγων φωτογραφιών και σχολίων μια εικόνα για κάποια σημεία από όσα θα συναντήσει όποιος βαδίσει τον λεγόμενο Περίπατο.

ΑΚΡΟΠΟΛΗ: ΣΤΗΝ ΒΟΡΕΙΑ ΚΛΙΤΥ

Γράφει και φωτογραφίζει ο **APLOS** για το In Nomine Portal

Κοιτώντας από χαμηλά την Ακρόπολη παρατηρώ χώρους στο εσωτερικό της, τους οποίους επισκεπτόμενος τον Ναό δεν τους είχα αντιληφθεί και οι οποίοι χρησιμεύουν προφανώς για αποθήκες.

Αδιαφορη για την παρουσία μας η φύση ανθίζει παρέα με τη σιωπηλή συντροφιά των λευκών μελών της Ακροπόλεως.

Εδώ διακρίνεται το σταυροδρόμι όπου συναντάται ο Περίπατος με την Παναθηναϊκή οδό και στο οποίο άραζε το «πλοίο» με το Ιερό Πεπλο στο Ιστίο κατά την εορτή των Παναθηναίων.

Το Ιερό της Αγραύλου, της θαρραλεας κόρης του βασιλέα Κέκροπος, όπου έδιναν τον γνωστό όρκο οι Αθηναίοι έφηβοι.

Σε τρία αβαθή σπήλαια της βορειοδυτικής πλαγιάς λατρεύονταν ο Απόλλων Υπακραίος (υπό άκραις), ο Ζεύς Ολύμπιος, και ο Πάνας. Στην αρχαιότητα οι συγκεκριμένες κοιλότητες είχαν μεγαλύτερο βάθος, όμως κατά τη διάρκεια των αιώνων κατέρρεαν κάποια τμήματα της οροφής τους με συνέπεια σήμερα να έχουν την παρακάτω μορφή.

Απόλλωνος Ιερόν εν Σπηλαίω

Σύμφωνα με τον μύθο ο Απόλλων συνευρέθηκε σε σπήλαιο με την Κρέουσα, κόρη του Ερεχθέα και από την ένωσή τους γεννήθηκε ο Ίων, ο γενάρχης των Αθηναίων. Εδώ ορκίζονταν μετά την εκλογή τους οι εννέα άρχοντες της πόλης, διακρίνονται οι κόγχες στις οποίες αναρτούνταν τα σχετικά πλακίδια τα οποία αφιέρωναν οι άρχοντες.

Επίσης από το ίδιο σπήλαιο παρακολουθούσαν οι υπεύθυνοι της ομάδας-επιτροπής που κάθε χρόνο έστελνε η πόλη στους Δελφούς το απαιτούμενο ουράνιο σημάδι (ένας κεραυνός στη θέση Αρμα) που θα τους έδινε το σήμα να ξεκινήσουν.

Ιερό Αστραπαίου Διός

Μια άποψη του Ναού του Ολυμπίου Διός που δεν είχα ξαναντικρύσει.

Τα Άδυτα του Πανός

Πρέπει να σημειώσουμε ότι η λατρεία του Πανός είναι νεότερη στην Αθήνα των άλλων Ολυμπίων. Καθιερώθηκε μετά τη νίκη των Αθηναίων στον Μαραθώνα (490 π.Χ.), επειδή θεώρησαν ότι ο Παν τους οδήγησε στη μάχη σπέρνοντας πανικό, δηλαδή φόβο, στον περσικό στρατό.

Στη βόρεια κλιτύ υπήρχε κοινή λατρεία του Έρωτα και της Αφροδίτης Ουρανίας.

Η είσοδος της Μυκηναϊκής πηγής.

Τό παρόν βιβλίο ἀφιέρωμα δημιουργήθηκε ἀπό τήν ὁμάδα τοῦ INP μέ κείμενα, videos καί φωτογραφίες τῶν μελῶν του. Βασική πηγή βιβλιογραφίας ἦταν τό διαδίκτυο, ἀπό πηγές χωρίς δικαιώματα. Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά τήν πλειονότητα τῶν εἰκόνων πού ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ. Ἐάν παρ' ἐλπίδα, ἔχει χρησιμοποιηθεῖ ὑλικό μέ πνευματικά δικαιώματα παρακαλεῖσθε νά μᾶς ἐνημερώσετε ἄμεσα γιά νά προβοῦμε στίς ἀπαραίτητες ἀλλαγές – τροποποιήσεις.

Ἐπισκεφθεῖτε τό In Nomine Portal γιά νά διαβάσετε πρωτότυπα καί ἐνδιαφέροντα **ἄρθρα** ἀλλά καί γιά νά κατεβάσετε **ἐφαρμογές** καί **βιβλία** πού **δέν θά τά βρεῖτε πουθενά ἀλλοῦ!**

In Nomine Portal

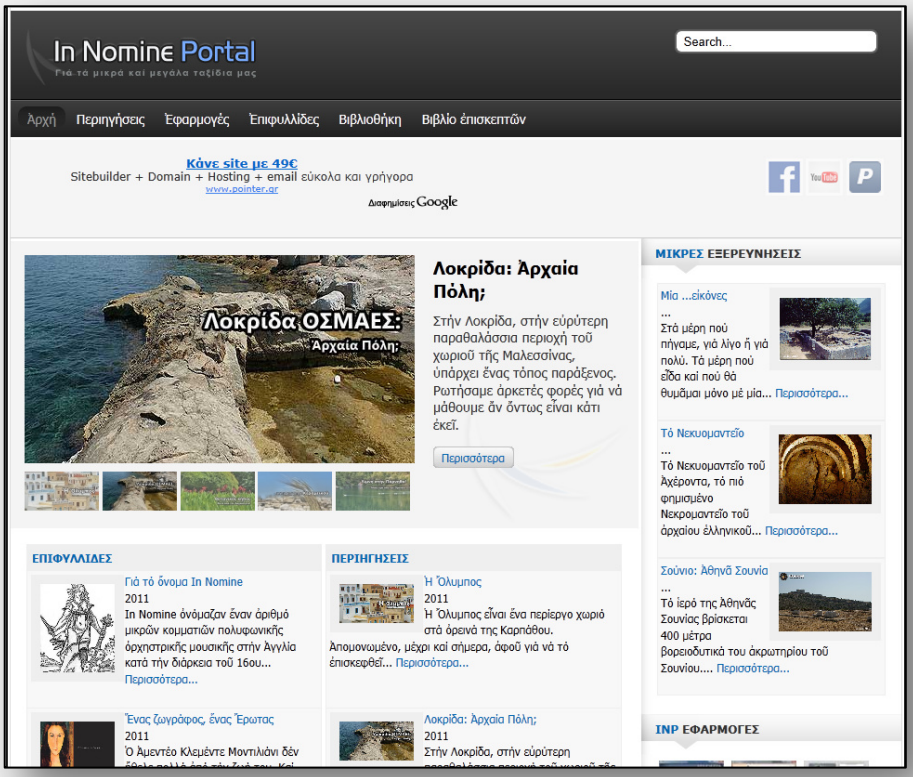

*Τό **In Nomine Portal** εἶναι ἕνα περιοδικό τέχνης καί ἀνθρώπων. Ζωντανό καί συνεχῶς μεταβαλλόμενο στά ἐρεθίσματα τῶν μεγάλων ἀλλαγῶν καί τῶν μικρῶν προσωπικῶν στιγμῶν. Θεωρεῖ τόν ἑαυτό του ἕναν τόπο ὅπου κάθε ἔκφραση μπορεῖ νά εἶναι ἀποδεκτή ἀρκεῖ νά εἶναι γνήσια καί γόνιμη. Πίσω ἀπό τό In Nomine Portal βρίσκονται ἁπλοί, καθημερινοί ἄνθρωποι πού θά ἤθελαν νά δοῦνε τόν κόσμο τους νά γίνεται λίγο πιό ὄμορφος. Λίγο πιό ποιοτικός. Μέ λιγότερες φωνές καί περισσότερη οὐσία. Πίσω ἀπό τό In Nomine Portal **ΔΕΝ** βρίσκονται συμφέροντα, προσωπικές φιλοδοξίες, χρηματοδοτήσεις, οἰκονομικές συναλλαγές, ὁμάδες, σύλλογοι, σκοποί καί ἄλλα, διάφορα συμφέροντα. Οἱ σελίδες αὐτές, δέν προσδοκοῦν σέ χρηματικά ὀφέλη, οὔτε τώρα, οὔτε καί στό ἀπώτερο μέλλον.*

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ ἡ ἀναδημοσίευση, ἡ ἀναπαραγωγή, ὁλική, μερική ἤ περιληπτική ἤ κατά παράφραση ἤ διασκευή ἀπόδοση τοῦ περιεχομένου τοῦ παρόντος ἱστότοπου (In Nomine Portal) μέ ὁποιονδήποτε τρόπο, ἠλεκτρονικό, μηχανικό, φωτοτυπικό, ἠχογράφησης ἤ ἄλλο, χωρίς προηγούμενη ἄδεια τῶν συγγραφέων καί τοῦ In Nomine Portal. Νόμος 2121/1993 καί κανόνες Διεθνοῦς Δικαίου πού ἰσχύουν στήν Ἑλλάδα.